

*Searching for
Safer Spaces*

&

*Creating
Safer Spaces
In Belgium's
Nightlife*

By Sarina Kohnen & June Osselaer

Index

Literatuur studie

Literatuurstudie	3-45
Het nachtleven	4-9
Onveiligheidsgevoel in het nachtleven	10-20
Inclusiviteit vs exclusiviteit in het nachtleven	21-27
Veiligheidsgevoel in het nachtleven	28-45
Field Research	46-95
Inleiding	46-49
Beoraging feestgangers	50-67
Beoraging clubs, collectieven, feestgangers	68-79
Analyse professionals	80-88
Beoraging overheid	89-95
Dankwoord	96-97

Door Sarina Kohnen

Het nachtleven ¹

Het nachtleven is een begrip dat zich afspeelt van het moment dat de nacht valt en de gebruikers ervan zich verzamelen in de verschillende bars, cafés en clubs binnen hun omgeving.

Vooraf het samenkomen of het collectief beleven van de nacht staat centraal aangezien het nachtleven de wereld van het uitgaan is. Het omvat alle sociale en culturele activiteiten die zich afspelen na zonsondergang en tot in de vroege uurtjes. Het begrip kan erg breed opgenomen worden en er kan zelfs gedacht worden aan een nachtleven dat overdag plaatsvindt. Hierbij kan vooral gedacht worden aan evenementen van clubs of instellingen die vooral opereren in de nacht maar ook buiten hun muren om evenementen overdag organiseren zoals festivals of open-air (Koops, 2021).

In het *nightlife actieplan* van Stad Gent, wordt het nachtleven bestempeld als nightlife waar het draait rond collectieve muziekbeleving. Hiermee wordt gewezen op culturele activiteiten of instellingen in de nacht waar men kan samenkomen om te dansen op de muziek, te luisteren naar de muziek of kortom muziek de muziek beleven met alle aanwezigen (Ondersteuningspunt Ondernemers Gent, 2020).

In dit onderzoek werkten we verder met de definitie: **Het nachtleven omvat alle culturele locaties waar mensen uitgaan voor collectieve muziekbeleving in de nacht tussen 22u 's avonds en 6u 's ochtends. Hieronder vallen muziekclubs, muziekpodia, evenementlocaties, cafés en bars.**

Het nachtleven, waaronder activiteiten en locaties vallen, hangt ook nauw samen met een nachtcultuur.

Waar de dag staat voor structuur en uitvoeren, *staat de nacht voor vrijheid en ontdekken*. In de nacht is er ruimte voor datgene waar er geen aandacht voor is tijdens de dag. Uitgaan in het nachtleven geeft een gevoel van weggaan uit de dagelijkse structuur en gang van zaken. Het nachtleven is een uitlaatklep of vorm van ontspanning na een lange werkweek. Mensen komen los van hun nine-to-five principe en kunnen binnen de vrijheid van de nacht doen wat ze willen. Er is ruimte voor zelfontdekking en zelfexpressie. Wat ervoor zorgt dat de nacht ook ruimte biedt aan groepen die overdag moeilijk kunnen aarden in de genormaliseerde plekken van de maatschappij. De context van de nacht biedt op verschillende vlakken ruimte voor ontwikkeling van jezelf als individu zowel sociaal als persoonlijk (Veerman, 2023).

Sociaal belang

1.1

Dankzij de *vrijheid* zoals hierboven beschreven ontstaat er in de nacht een lossere sfeer. De collectieve muziekbeleving tussen vreemden creëert een gevoel van solidariteit waarin aanwezigen allemaal mee verantwoordelijk zijn voor het dragen van de atmosfeer. Het nachtleven omvat dan ook een sociaal aspect waarbij ontmoeting centraal staat. In de nacht bouw je niet enkel verder aan bestaande relaties of vriendschappen, je leert ook nieuwe mensen kennen. Het nachtleven is een uitgelegene plaats voor *sociale interactie* met vrienden, kennissen en onbekenden. Je leert er jouw bestaande netwerk aanvullen en uitbreiden dankzij de losse sfeer. Het maakt het mogelijk om in alle vrijheid en openheid mensen te leren kennen en er ontstaan spontaan andere gesprekken (Koops, 2021).

Het leggen van sociale contacten is daarnaast een belangrijk aspect voor zelfontdekking en je persoonlijke ontwikkeling in de adolescentie jaren. *Jongeren gaan aan de hand van sociale interactie op zoek naar hun eigen identiteit*. Maar leren ook binnen het informele veld hun sociale vaardigheden ontwikkelen. *Het is net daarom dat in het nachtleven ook verschillende jeugdculturen of subculturen een plaats krijgen*. Culturen waarrond mensen zich verenigen met dezelfde interesses, ideeën en voorkeuren. Het nachtleven kan daardoor ook een platform zijn voor zelfexpressie waarbij mensen ongeacht hun achtergrond, zich kunnen uiten op een manier die past bij hun voorkeuren, interesses en identiteit. Het nachtleven kan hierdoor de uitgelegene plaats zijn voor het stimuleren van diversiteit en inclusie (Hendriks, 2021).

Persoonlijke ontwikkeling 1.2

Het nachtleven is de wereld waar jongeren aan de hand van sociale contacten, de wereld kunnen ontdekken.

Het is de plaats waar onderzoek kan plaatsvinden. Onderzoek als in nieuwe dingen uitproberen, nieuwe prikkels ontdekken, diverse zaken beleven, ervaringen op doen, uit de comfortzone treden en grenzen aftoetsen. Hierdoor biedt het nachtleven de kans om jezelf te ontplooiën via alles wat je leert ontdekken. In de nacht kan je jezelf uitdagen waardoor je jezelf beter leert kennen en persoonlijk kan groeien. (Hendriks, 2021).

Vanwege het sociale aspect van het nachtleven kan je leren een community op te bouwen en deel uit te maken van een gemeenschap. Behoren tot een groep is een belangrijk beginpunt voor het ontdekken van je eigen identiteit. Je kunnen identificeren met een groep en de bijhorende voorkeuren en interesse. Aan de hand hiervan kan men op zoek gaan naar zelfexpressie. Welke kledingstijl of muziekstijl spreekt jou aan en op welke manier wil je dat uiten. Het nachtleven biedt vrijheid om te zijn wie je wilt zijn. Wat bijdraagt aan het versterken van de individuele identiteitsvorming van een persoon.

Tot slot is het nachtleven ook een uitlaatklep om stress van overdag te kunnen loslaten. *Vanuit dat opzicht draagt het nachtleven ook bij aan de mentale gezondheid en het welzijn van mensen*. In het nachtleven kan men zich ontspannen door middel van lichaamsbeweging, sociale interactie en verdovende middelen (Koops, 2021).

Culturele ontwikkeling

1.3

Het nachtleven is een belangrijke bron van muziek, kunstvormen en cultuur. Er wordt geëxperimenteerd met verschillende muziekgenres en kunstuitingen waardoor je in de instellingen van de nacht, *kruisbestuiving* tussen verschillende kunstvormen kan terugvinden op één locatie.

Het nachtleven zorgt voor een culturele ontwikkeling op persoonlijk vlak waarbij mensen meerder kunstvormen kunnen leren ontdekken. Maar het nachtleven biedt zich ook aan als platform voor creatieve expressie. Waarbij de lokale muziekscene en kunstscene kunnen ontplooiën, doordat kunstenaars en muzikanten ruimte krijgen om hun werk te tonen en zich te uiten (*Koops, 2021*).

Besluit

1.4

Het nachtleven is een belangrijk onderdeel van de maatschappij. *Het is de plek waar mensen kunnen ontspannen, zich uiten, ontdekken, sociale contacten leggen en hun cultuur verder ontwikkelen.* Vooral voor jongeren is het een belangrijk speelveld voor hun persoonlijke groei, aangezien het de plek bij uitstek is om uit hun comfortzone te treden, nieuwe zaken uit te proberen en grenzen te verleggen.

Net omdat het nachtleven zo een groot en belangrijk onderdeel is van onze samenleving, *is het van cruciaal belang dat het veilig en inclusief is voor iedereen die ervan wil genieten.* De vrijheid binnen de nacht geeft ruimte om te experimenteren en jezelf te ontdekken. Een mogelijkheid die iedereen zou moeten krijgen. **Maar wanneer je als minderheid geen plaats kan vinden binnen het dominant kader en daardoor geen deel kunt nemen aan het nachtleven. Wordt een grote groep mensen uitgesloten om de groei van hun sociale, persoonlijke en culturele ontwikkeling niet te laten plaatsvinden binnen het nachtleven.** Daarom wordt een pleidooi voor safer spaces omarmt zodat iedereen binnen een veilige omgeving zichzelf kan ontwikkelen.

"Daarom wordt een pleidooi voor safer spaces omarmt zodat iedereen binnen een veilige omgeving zichzelf kan ontwikkelen."

Onveilig-² heidsgevoel in het nachtleven

Het nachtleven is een belangrijk onderdeel van onze samenleving waar mensen terecht kunnen voor plezier, ontspanning, expressie, culturele ontwikkeling, sociale contacten en nog veel meer. Het nachtleven is een bruisend en levendig speelveld voor persoonlijke groei en ontwikkeling. *Maar het nachtleven gaat ook gepaard met onveiligheid en overlast in de werkelijkheid.*

Overlast ^{2.1}

Overlast is een subjectieve beleving, die afhankelijk is van de interpretatie van persoon tot persoon. En gekoppeld aan de (in) tolerantiegraad van de betrokken personen of gemeenschap.

Overlast is dus een dynamisch fenomeen afhankelijk van de tijd, plaats en betrokken personen. Aangezien het ervaren van de inbreuk een subjectieve persoonlijke beleving is. Openbare overlast is vervolgens wel een begrip dat is opgenomen in de wetgeving en wordt door de Belgische Senaat sinds 2005 gedefinieerd als *“de openbare overlast heeft betrekking op voornamelijk individuele, materiële gedragingen die het harmonieuze verloop van de menselijke activiteiten kunnen verstoren en de levenskwaliteit van de inwoners van een gemeente, een wijk, een straat kunnen beperken op een manier die de normale druk van het sociale leven overschrijdt”*. Wel belangrijk om in acht te nemen is dat hoewel openbare overlast opgenomen is in de wetgeving en strafbaar, er ook nog bijkomstige overlast bestaat die mensen schade kan toebrengen afhankelijk van hun subjectieve beleving. Overlast kan zich dus voordoen op verschillende terreinen en in verschillende vormen.

Strafbaar of niet strafbaar

Overlast kan voortkomen uit gedragingen en handelingen die volgens de wet strafbaar zijn gesteld zoals verwondingen, vernieling of openbaar dronkenschap. Maar aangezien overlast voortkomt uit een subjectief gevoel, kunnen ook gedragingen waarbij je je lastig gevallen voelt onder de term overlast vallen. Deze vorm van overlast hoeft vervolgens niet enkel voort te komen uit gedragingen en handelingen die strafbaar gesteld kunnen worden.

Fysiek of sociaal

Hierbij wordt de vorm van overlast bepaald door de zichtbaarheid van het gedrag of de handeling die de overlast veroorzaakte. Bij fysieke overlast is het gevolg van de overlast dus zichtbaar voor de gehele omgeving. Denk bijvoorbeeld aan vandalisme, graffiti, wildplassen of zwerfvuil. Bij sociale overlast is er eerder sprake van overlast als het gedrag dat wordt gesteld in een sociale context of interactie tussen personen. Denk bijvoorbeeld aan bedreigingen, verwondingen, geweld of verbale agressie.

Direct of indirect slachtofferschap

Het slachtofferschap hangt ook weer af van de manier waarop de inbreuk wordt geïnterpreteerd. Gaat het om gedragingen van fysiek geweld waarvan je rechtstreek het slachtoffer wordt dan gaat het over een vorm van overlast met direct slachtofferschap. Indien ditzelfde incident met plaatsvindt in een bepaalde buurt waar buurtbewoners het incident waarnemen en ervaren als overlast. Dan wordt er gesproken van een vorm van overlast met indirect slachtofferschap (*Van Malderen & Vermeulen, 2007*).

Morele setting

2.2

De overlast die plaatsvindt tijdens het nachtleven valt dan ook te plaatsen in een specifieke morele setting die van belang is om nader te bekijken. Zo zijn er andere gedragingen en verwachtingen gekoppeld aan het nachtleven dan overdag. Bijvoorbeeld uitgelaten gedrag wordt overdag in verschillende settings vaak als problematisch bestempeld, maar vormt dit gedrag binnen de nacht dan weer eerder de norm. *Zo zijn intiem contact, alcoholgebruik, middelengebruik en luid zijn, gedragingen, gewelddadig of agressief gedrag dat vervolgens weer eerder ervaren zal worden als een vorm van overlast.*

De morele setting bepaalt mee welke normen en verwachtingen er bestaan rond gedragingen binnen eenzelfde plaats en de deelnemers op die plaats. Het gaat verder om welke gedragingen als gewenst of ongewenst geacht worden door de verschillende partijen binnen de morele setting.

De morele setting van het uitgaan kan bekeken worden vanuit vier dimensies

1

Fysieke kenmerken: Hier gaat het over elementen uit de fysieke omgeving. Te denken aan van het aanschuiven in de rij tot het bestellen van een drankje aan de bar, het wachten aan de toiletten en het bereiken van de dansvloer. Binnen de fysieke omgeving is het belangrijk om stil te staan bij het comfort van de feestgangers. Heerst er niet te veel wanorde en drukte, is de bar bereikbaar, is de zaal in goed onderhoud en is de inrichting comfortabel. De elementen uit de fysieke omgeving kunnen namelijk een invloed hebben op het stimuleren van agressieve gevoelens of het idee dat geweld en agressief gedrag getolereerd wordt.

2

Professionele kenmerken: Zijn elementen binnen de professionele setting die een invloed kunnen hebben op risicogedrag. De elementen omvatten de professionele uitvoering en het personeel. Worden de feestgangers verwelkomd met een vriendelijke medewerker aan de deur en is het personeel aan de bar behulpzaam. Wordt er verder op toegezien dat de avond in professionele banen goed wordt geleid.

3

Sociale kenmerken: Ook de sociale context brengt risicofactoren met zich mee. Binnen het uitgaan zien we het gebruik van alcohol en andere illegale drugs. Binnen de sociale setting kan er ook groepsdruk plaatsvinden en seksueel getinte gedragingen of prikkelingen.

4

Normatieve kenmerken: Gaat over de normatieve setting van het uitgaansleven die verschilt van bijvoorbeeld de setting overdag. Zo is uitgelaten gedrag meer de norm, maar kan er verder nog gekeken worden naar de ongeschreven gedragsregels binnen het uitgaan. Bijvoorbeeld vrouwen moeten zich meer sexy kleden.

Kritische reflectie

2.2.1

veiligheidsgevoel tijdens het uitgaan is vervolgens ook een subjectief persoonlijk gevoel. Afhankelijk van verschillende subjectieve factoren die jouw veiligheidsgevoel beïnvloeden. En afhankelijk van jouw ervaring van overlast tijdens het uitgaan.

Overlast omvat binnen dit boek vooral verschillende uitingen van overlastgevende gedragingen en handelingen vanaf de deur van de club tot bij buitenkomst. Alle vormen van overlast die de deelnemers van het nachtleven kunnen ervaren gaande van de feestgangers tot het personeel van de club en de security. Met als uitgangspunt veilig uitgaan. Vandaar wordt er verder niet ingegaan op vormen van overlast voor de buurt. Overlast hangt dus nauw samen met de kenmerken van het nachtleven en de morele setting ervan. De morele setting van het nachtleven legt de nadruk op enkele kenmerken en elementen die risicofactoren kunnen bevorderen tijdens het uitgaan. De fysieke kenmerken en de professionele kenmerken zijn elementen voor de club en het personeel om rekening mee te houden. Aan de hand van een preventiemodel kunnen de fysieke en professionele kenmerken in acht genomen worden.

Alcohol- en middelen gebruik 2.3

Binnen de morele setting van het nachtleven zitten sociale kenmerken verweven in de identiteit van het uitgaan. Zo zijn het consumeren van alcohol maar ook het gebruiken van andere middelen of illegale drugs daar onderdeel van. Deze kenmerken kunnen vervolgens ook verschillende risicofactoren met zich meebrengen eigen aan het middel.

Alcohol 2.3.1

Alcohol is een middel dat door consumptie ervan een invloed heeft op de executieve functies van de hersenen waardoor deze een verminderde werking hebben. Hierdoor kan alcohol ervoor zorgen dat risicogedrag kan toenemen en impulscontrole zal afnemen. Het beheersen van impulsen wordt verzwakt waardoor het vertonen van agressief gedrag ook minder geremd wordt. Ook het beoordelingsvermogen neemt af waardoor het interpreteren van signalen in sociale situaties verkeerd opgevat kunnen worden. Ook zichzelf zal men anders inschatten waardoor de zelf wordt overschat. Het incalculeren van gevolgen op langetermijn wordt ook uitgeschakeld aangezien men door het consumeren van alcohol meer in het moment en nu zal leven (Van Hasselt, Van Bunningen & Bovens, 2011). Zo blijkt verder uit studies van Bonomo en Coffey in 2001 en onderzoek van Chermack en Taylor uit 1995, dat er ook een verband bestaat tussen alcohol en agressief gedrag. *Namelijk hoe meer alcohol wordt gedronken, hoe meer agressief gedrag men zal vertonen.*

Drugs 2.3.2

Het gebruik van middelen of illegale drugs kan ook risicogedrag met zich meebrengen. Vooraleer kan het moeilijk zijn om een onderscheid te maken tussen de signalen van drankgebruik of drugsgebruik. Hierbij kunnen de signalen ook gecombineerd voortkomen en een verdere invloed op elkaar uitwerken. *Op vlak van drugs zien we dat vooral amfetamine en cocaïne het risico op agressief gedrag kunnen verhogen.* De combinatie van amfetamine en/of cocaïne met alcohol worden in verband gebracht met risico's op excessief geweld. Het gebruik van bepaalde drugs, in het bijzonder hallucinogenen zoals LSD of synthetische cannabinoïden, kunnen leiden tot intense hallucinaties, paranoia en storend of angstig gedrag.

Verschillende drugs kunnen onvoorspelbare reacties oproepen bij verschillende individuen. Dit onvoorspelbaar gedrag kan ongewenste situaties met zich meebrengen. Drugsgebruik zorgt dus vervolgens ook voor het aantasten van het beoordelingsvermogen, waardoor mensen vatbaarder worden voor risicovol gedrag doordat ze minder geremd zijn en de grenzen zijn verlaagd (Van Hasselt, Van Bunningen & Bovens, 2011).

Grensoverschrijdend gedrag 2.4

Zoals in voorgaande deelhoofdstukken reeds beschreven heeft het nachtleven een specifieke morele setting met normatieve kenmerken die verschillen van de normen overdag. *Hierdoor zullen mensen aangepast gedrag vertonen zoals anders zijn in de omgang of zich anders kleden dan overdag.* Risico's kunnen hier ontstaan doordat de verwachtingen en normen van iemand niet overeenkomen met die van iemand anders, waardoor grenzen overschreden kunnen worden. Ook alcoholconsumptie en middelengebruik zorgen voor een verminderde remming waardoor grenzen ook kunnen vervagen (Beijer, 2021).

Verschillende drugs kunnen onvoorspelbare reacties oproepen bij verschillende individuen. Dit onvoorspelbaar gedrag kan ongewenste situaties met zich meebrengen. Drugsgebruik zorgt dus vervolgens ook voor het aantasten van het beoordelingsvermogen, waardoor mensen vatbaarder worden voor risicovol gedrag doordat ze minder geremd zijn en de grenzen zijn verlaagd (Van Hasselt, Van Bunningen & Bovens, 2011).

Volgens het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming (z.j.) zijn er verschillende kenmerken om te herkennen wanneer het een probleem wordt. Als het gaat over opzettelijk en herhaaldelijk ongewenste of kwetsende opmerkingen of gedragingen. Van het moment dat de persoon in kwestie zich er niet (meer) goed bij voelt. Indien het slachtoffer vraagt om te stoppen, maar het gedrag blijft verder gaan. Van het moment dat er sprake is van een machtsonevenwicht. Er duidelijk geweld gebruikt wordt. En wanneer één van de zes kenmerken van gezond seksueel gedrag worden overschreden. In dit laatste geval wordt er ook specifiek gesproken van seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Seksueel grensoverschrijdend gedrag 2.4.1

Seksueel grensoverschrijdend gedrag is ongewenst seksueel gedrag dat zowel verbaal, niet-verbaal en lichamelijk tot uiting kan komen en jouw grenzen overschrijdt. *Verder zijn er ook zes kenmerken van gezond seksueel gedrag, wanneer niet wordt voldaan aan één van deze kenmerking is er ook sprake van seksueel grensoverschrijdend gedrag.* De kenmerken van gezond seksueel gedrag zijn

toestemming

(“Ik krijg en geef een ja”)

gelijkwaardigheid

(“Ik ken mijn macht en misbruik deze niet”)

vrijwilligheid

(“Ik zet niet onder druk” en “ik kan nee geven”)

zelfrespect

(“Ik denk na over de gevolgen en ga enkel verder als deze oké aanvoelen”)

passend bij de context

(“Ik hou rekening met mijn omgeving”)

passend bij de ontwikkelingsfase van de betrokkenen

(“Ik voel me klaar voor deze stappen en ben in staat om dit in te schatten”)

(Sensoa, 2023).

Besluit

2.5

Overlast is een subjectieve beleving omtrent een inbreuk die men waarneemt. De overlast die plaatsvindt binnen het nachtleven is te plaatsen binnen een specifieke morele setting die normatief verschilt van de setting overdag.

De identiteit van het nachtleven gaat vervolgens ook gepaard met enkele specifieke sociale en normatieve kenmerken waaronder het gebruik van alcohol en andere middelen als ook andere omgangsvormen waarbij gedragingen seksueel prikkelend kunnen zijn. Hierdoor kan er binnen de setting van het nachtleven specifiek risicovol, agressief of ongewenst gedrag ontstaan door het consumeren van alcohol of andere middelen. Alcohol en drugs zorgen voor een aantasting van het beoordelingsvermogen en remmen minder impulsief of agressief gedrag. De grenzen kunnen hierdoor verlaagd worden waardoor men in de omgang met elkaar verschillende verwachtingen en normen kunnen hebben. Wanneer grenzen worden overschreden spreken we van grensoverschrijdend gedrag. Dit is problematisch onmiddellijk van het moment dat de persoon in kwestie of het slachtoffer het gedrag bestempeld als ongewenst of storen.

Wanneer het grensoverschrijdend gedrag *één van de zes kenmerken* van gezond seksueel gedrag overschrijdt, wordt er gesproken van seksueel grensoverschrijdend gedrag.

3

Inclusiviteit VS Exclusiviteit in het nachtlev

Het nachtleven bestaat uit een aanbod van keuzes binnen muziekstijl, kledingstijl en het aangetrokken voelen tot het aanwezige volk. Men gaat op zoek naar plekken in het nachtleven waar men gelijkgestemden kan ontmoeten. Het nachtleven bestaat dan ook uit smaakenclaves waarbij mensen ook beïnvloed worden door de programmering, stijl en het deurgebeid van een bepaalde plek. Maar vervolgens ook naar plekken gaan waar ze zich kunnen erkennen in de aanwezige feestgangers. De verschillende smaakenclaves en het op zoek gaan naar gelijkgestemden zorgt al voor een bepaalde opdeling en keuzeaanbod waardoor niet iedereen overal toe aangesproken is (*De Bruin, 2006*).

Er bestaat een cultureel divers aanbod waardoor mensen kunnen kiezen om naar plekken te gaan waar ze zich mee identificeren. Vanuit dat opzicht komt men in het nachtleven niet direct veel verschillende perspectieven tegen of wordt men niet geconfronteerd met de noden en behoeften van niet-gelijkgestemde mensen.

Toch bestaat er een heel *dynamische verhouding tussen exclusiviteit en inclusiviteit binnen de sector van het nachtleven*. Er zijn clubs die zullen inzetten op een bepaald subgenre, muziekstijl of deurbeleid, maar er zijn ook clubs die zich willen profileren als voor iedereen ongeacht achtergrond, etniciteit, seksuele voorkeur, ... (De Bruin, 2006).

De verschillende smaken en genres kunnen wel verder in de hand worden gewerkt door mechanisme met als doel om mensen te excluderen of includeren. Zo zijn er clubs die werken met een overkoepelend genre dat hun stijl bepaalt, maar werken veel clubs vandaag ook met concepten waardoor er binnen hun eigen muren een diverser cultureel aanbod bestaat. Daarnaast zijn er clubs die, ongeacht hun eigen stijl, streven naar het creëren van een inclusieve omgeving waar iedereen welkom is (De Bruin, 2006).

Het deurbeleid dat wordt ingezet heeft hier een invloed op. *Zo kan een deurbeleid inclusiviteit waarborgen of net een mechanisme zijn om verder te bevorderen dat enkel gelijkgestemden elkaar kunnen ontmoeten binnen*.

Een inclusief deurbeleid, heeft eerder een host-functie waarbij mensen worden geïnformeerd over de huisregels en de gedragscode. Maar ongeacht verder iedereen welkom is (Sudiono, 2022).

Inclusief 3.1

Het is van belang om naast het bestaan van smaakenclaves, die ervoor zorgen dat mensen kiezen voor een bepaald subgenre, verder te kijken naar de verhouding tussen inclusiviteit en exclusiviteit. Zo zou men kunnen stellen dat het aanbieden van een subgenre, er allereerst al voor zorgt dat bepaalde mensen zich aangesproken zullen voelen tot een niche die andere groepen dan weer eerder zullen uitsluiten. Waarbij wel duidelijk gewezen moet worden op de mogelijkheid in dit proces om eigen keuzes te maken. En het mechanisme achter het aanbieden van diverse culturele mogelijkheden, niet als doel heeft om mensen uit te sluiten.

Exclusief 3.2

Naast het bestaan van smaakenclaves, kan het deurbeleid ervoor zorgen dat dit net in de hand wordt gewerkt of niet. *Een deurbeleid dat als doel heeft om vooral gelijkgestemden te laten samenkomen, heeft een excluderend doel*. Hierbij zal de host aan de deur geen verwelkomende host-functie invullen, maar eerder de functie van buitenwipper, waarbij er wordt gelet op de uitstraling van de bezoekers. De deurmedewerker heeft onder het mom van aannames en vooroordelen over mensen, de macht om eventueel niet-gelijkgestemden de toegang te weigeren. Bij dit soort deurbeleid komt het dilemma tussen veiligheid en vrijheid de kop opsteken. Gelijkgestemden die overeenkomen in smaak maar ook levensstijl en hierdoor elkaars noden en behoeften kunnen inschatten, zullen in de club samen een inclusief en veilig gevoel kunnen creëren om in alle vrijheid te kunnen genieten van de avond.

Wanneer mensen zich kunnen identificeren met de sfeer en herkennen in elkaar, dan kan dit leiden tot een gevoel van verbondenheid en saamhorigheid binnen de specifieke groep. Maar zullen andere die zich hierin niet herkennen zich vervolgens uitgesloten voelen.

Van het moment dat iedereen welkom is, ontstaat er de kans om geconfronteerd te worden met niet-gelijkgestemden met een andere levensstijl en de daarbij horende diverse noden en behoeften. Die confrontatie kan ervoor zorgen dat er in de ruimte een onveilig gevoel kan ontstaan waardoor mensen niet meer in alle vrijheid kunnen genieten of keuzes maken. Aangezien de ontmoeting met niet-gelijkgestemden ertoe kan bijdragen dat mensen zich niet volledig durven uiten als zichzelf zoals men wel zou durven onder de samenkomst met gelijkgestemden (Knijnenburg, 2022).

Minder- heden

3.2.1

In het nachtleven vinden we ook gemarginaliseerde groepen of minderheden terug, die net in de nacht ruimte vinden om te kunnen ontsnappen aan het geweld, de uitsluiting en discriminatie van overdag.

De nacht biedt hun de mogelijkheid om met gelijkgestemden samen te komen. Binnen de samenkomst van de eigen groep kunnen mensen van deze groep in vrijheid en veiligheid samen zichzelf zijn en geaccepteerd worden. De eigen groep biedt hun bescherming van de bekrompenheid die de dominante cultuur overdag vertoont.

Deze ruimte kan men dan ook beschouwen als een ontstaan van een safe space waarbij de leden van de gemarginaliseerde groep in alle vrijheid kunnen samenkomen en zich verbonden voelen met elkaar. Het is een plek die de kwetsbare groep beschermt van de dominante cultuur, waarden en normen. En daarnaast een stem geeft aan de gemarginaliseerde groep die overdag niet gehoord wordt (Knijnenburg, 2022).

Er is vervolgens ook nood aan helende plekken in het nachtleven voor minderheden. Aangezien er een scheefgroei bestaat in het aanbod voor een divers publiek. Zo bestaat het aanbod vooral uit plekken die worden uitgebaat door de dominante groep en hierdoor vooral witte mannelijke instituten zijn. Deze plekken trekken door hun aanbod en beeldvorming ook vooral publiek aan uit de dominante groep. Waardoor deze ruimte geen veilige plek vormen voor gemarginaliseerde groepen, aangezien de gemarginaliseerde groep zich niet identificeert met de dominante groep en omgekeerd. Samenkomst tussen deze groepen kan zorgen voor confrontatie en onveiligheid waarbij de gemarginaliseerde groep opnieuw geen plek kan vinden waar ze een stem krijgen of hunzelf kunnen zijn.

Vandaar zijn er helende plekken nodig in de nacht voor de gemarginaliseerde groep waar zij in bescherming van de eigen groep kunnen samenkomen. *Om dit mogelijk te maken worden bepaalde mensen geëxcludeerd, opdat het inclusief te maken voor minderheden.* Soms creëer je een veilige haven net door mensen niet te laten deelnemen. Een voorbeeld hiervan zijn flinta* only avonden of queerfeesten waarbij enkel mensen van de gemarginaliseerde groep kunnen samenkomen in de eigen bescherming van de groep.

Als je een plek wilt creëren voor een gemarginaliseerde groep met als uitgangspunt dat die plek de kwetsbare groep beschermt, dan is het ook van belang dat de plek uitgebaat wordt door de kwetsbare groep zelf als ervaringsdeskundigen in het team. Het personeelsbestand moet een weerspiegeling zijn van het publiek zodat de gemarginaliseerde groep zich kan herkennen in het barpersoneel of de security waardoor een gevoel van community kan bestaan. Hoe diverser het personeelsbestand is, hoe een diverser publiek men ook kan aantrekken. Mensen gaan namelijk naar plekken waar ze zich herkennen in de mensen.

Aangezien het personeelsbestand van groot belang is voor de bescherming van de gemarginaliseerde groep door middel van ervaring maar ook door erkenning en identificatie. Kan gesteld worden dat binnen het aanbod van het nachtleven vandaag de dag, er weinig plekken bestaan voor de gemarginaliseerde groep.

Er is vervolgens nood aan ruimte binnen het huidige aanbod voor het uitbaten van ruimtes door een divers personeel en aandacht voor plekken gecreëerd voor en door de gemarginaliseerde of kwetsbare groep (Pakhuis de zwijger, 2021).

Het bestaande aanbod en gevestigde instituten uitgebaat door voornamelijk de dominante groep, creëren momenteel voornamelijk witte ruimtes waarbij hun publiek weinig divers is en er daarrond ook een onwetendheid bestaat. De gevestigde instituten kunnen mee de scheefgroei aanpakken door hun organisaties van binnenuit te veranderen. Door hun eigen personeelsbestand onder de loep te nemen en plaats te maken voor diverse profielen. Maar ook aandacht te hebben voor experimentatie binnen hun programmering (Miedema, 2020).

Het is van belang dat er in het huidige aanbod voldoende ruimte wordt voorzien voor plekken waar mensen uit de gemarginaliseerde groep kunnen samenkomen naast de gevestigde instituten die voornamelijk worden beheerd door de dominante groep. Om net een platform te bieden aan de gemarginaliseerde groep waarbij hun stem een plek kan krijgen binnen de samenleving. En waarbij zij ook de mogelijkheid krijgen om binnen het nachtleven te kunnen kiezen uit meerdere diverse plekken waar ze veilig kunnen uitgaan. Waarbij het vervolgens wel belangrijk is om binnen een diverser gecreëerd aanbod, aandacht te hebben voor kruisbestuiving zodat het publiek hun onwetendheid kan wegwerken en elkaar kan leren kennen (Pakhuis de zwijger, 2021).

Besluit

3.3

De discussie rond inclusiviteit en exclusiviteit in het nachtleven is complex en evolueert voortdurend. Het is belangrijk dat er een voortdurende dialoog en reflectie plaatsvindt om ervoor te zorgen dat het nachtleven voor iedereen toegankelijk is, terwijl er ook ruimte blijft bestaan voor verschillende subculturen en gemeenschappen.

Het is belangrijk om op te merken dat inclusiviteit en exclusiviteit geen strikte tegenstellingen zijn. Clubs en evenementen kunnen streven naar een balans tussen beide, waarbij ze een inclusieve omgeving creëren die tegelijkertijd ruimte biedt aan specifieke subculturen en gemeenschappen. Het is een uitdaging om een evenwicht te vinden tussen het verwelkomen van diversiteit en het behouden van een unieke identiteit. Om te bevorderen dat verschillende subculturen of mensen vanuit verschillende gemeenschappen elkaar toch kunnen ontmoeten op de dansvloer, kan het inzetten van safer spaces ervoor zorgen dat dit op een veilige manier kan ontstaan.

Veiligheids-⁴ gevoel in het nachtleven

Veiligheids- 4.1 gevoel

Het veiligheidsgevoel, is het persoonlijk gevoel dat iemand ervaart omtrent veiligheid. Dit gevoel heeft geen rechtstreeks verband met criminaliteit, aangezien de criminaliteitsgraad kan dalen, maar het veiligheidsgevoel kan blijven bestaan of zelfs toenemen. Een veiligheidsgevoel is enorm persoonlijk en hangt dus af van persoon tot persoon. De persoonlijke kenmerken van iemand hebben dus een invloed op hoe men veiligheid ervaart. Zo spelen kenmerken als genderidentiteit, seksuele voorkeur, huidskleur, mentale gezondheid, lichamelijke gezondheid en levensstijl allemaal een rol op jouw beleving van veiligheid.

Daarnaast draagt iedere persoon een eigen rugzakje gevuld met ervaringen doorheen zijn levensjaren met zich mee. Ook datgene wat iemand al heeft meegemaakt heeft een invloed op jouw veiligheidsgevoel. Maakte je reeds iets onaangenaam mee of had een criminele daad een grote impact op jou. Dan zal dit jouw veiligheidsgevoel ook kunnen beïnvloeden.

Ook jouw omgeving speelt een rol in de ervaring van jouw veiligheidsgevoel. Zo is de sociale kwaliteit van jouw omgeving of buurt van belang. Heb jij een omgeving waar je op kan terugvallen, en dat dus bestaat uit een netwerk met een sociaal vangnet. Voel jij je volledig welkom en op je gemak in jouw omgeving, dan heb je een thuis om naar toe te gaan. Een omgeving waarop je kan steunen kan jouw veiligheidsgevoel positief beïnvloeden.

Omgang met hulpverleners of veiligheidspersoneel gedurende jouw leven, heeft ook een verdere invloed op jouw veiligheidservaring en toekomstige interacties. Heb jij reeds een vervelende ervaring meegemaakt met een hulpverlener of veiligheidswerker, dan zal je minder snel het gevoel hebben te allen tijde hulp te kunnen krijgen en veilig te zijn. Denk bijvoorbeeld aan een nare interactie met een politieagent, een hulpverlener die gehaast werkte en jou niet serieus nam, een security die jou hardhandig heeft aangepakt of een autoritair persoon zoals een leerkracht die in een situatie niet naar behoren heeft gehandeld terwijl de situatie daar wel om vroeg.

Tot slot speelt ook de media een rol op jouw ervaring van veiligheid. Zowel de klassieke media zoals het nieuws en kranten, als ook de verschillende sociale media hebben een invloed op jouw veiligheidsgevoel. De media richt zich net op afwijkende feiten die vaak een negatieve of sensationele ondertoon dragen. Het dagelijks binnen krijgen van slecht nieuws zoals oorlogen, schietincidenten, homohaat, woninginbraken, ... laten een grote indruk na op jouw beleving van veiligheid (*Het Studiecentrum voor Bedrijven Overheid, 2022*).

Safe(r) spaces

4.2

Om het veiligheidsgevoel zoals hierboven beschreven te kunnen verhogen, kunnen er veilige ruimtes, veilige havens of beter gezegd safer spaces in het leven worden geroepen. Indien men eerst een analyse wil maken over wat men kan doen aan de veiligheidsbeleving en een probleemgerichte aanpak wilt hanteren, kan men gebruik maken van de SARA-methodiek. Voor meer informatie zie analyse professionals, Criminoloog. Na de analyse en het opstellen van een preventiebeleid, kunnen deze zaken vervat worden in een safer space policy voor jouw club om een holistische veilige ruimte aan te bieden die zowel fysiek als mentaal kan worden ervaren door de bezoekers.

Ontstaan

4.2.1

De geschiedenis van safer spaces is terug te vinden in verschillende contexten die elk op hun beurt het doel en de missie van safer spaces vandaag nog steeds kracht bij zetten. *In de jaren 60 werd de term gebruikt binnen burgerbewegingen, waar mensen samen kwamen om op te komen en steun te vinden voor racisme, seksisme en uitsluiting.* In jaren 70 werd de term verder gehanteerd door de LGBTQIA+ community en radicaal zwart feministische bewegingen. Deze groepen hanteerde de term om fysieke plaatsen aan te duiden waar de community kon samen komen en zich veilig voelen.

Safer spaces hebben ook een ontstaan binnen de psychotherapie. *Maar dan in de vorm van een veilige mentale ruimte of sfeer waarin mensen veilig hun verhaal kunnen doen.* Deze safer spaces krijgen dus een plaats binnen de kadering van traumabehandeling en worden ingezet om gespreksgroepen veilig te laten verlopen zodat mensen er hun moeilijke ervaringen kunnen delen. In deze veilige ruimtes worden er onderling afspraken gemaakt en kunnen mensen hun verhaal delen zonder onderbroken of tegengesproken te worden. Het is belangrijk dat er een onderlinge betrouwbaarheid is zodat mensen durven delen, maar ook er op kunnen rekenen dat alles besproken in de veilige ruimte ook binnen deze kadering blijft (Kunstenpunt, 2023).

Definitie

4.2.2

“Een safe(r) space is een **veilige omgeving** waar mensen zichzelf kunnen zijn **zonder veroordeeld, gediscrimineerd of slachtoffer van (fysiek & psychologisch) geweld** te worden. Het is een plek waar mensen bij gelijkgestemden kunnen thuiskomen.

Het is een plek waar mensen **niet geconfronteerd worden** met dezelfde discriminerende of **onderdrukkende mechanismen als in de buitenwereld**. Waar men even kan stoppen met vechten of overleven en gewoon tot rust kan komen of bijtanken. Anderzijds is dit ook een veilige omgeving om bij te leren en te groeien. Ieder van ons is opgegroeid met het **dominante discours, dat wil zeggen dat we ook wat zaken moeten ‘ontleren’** en we allen wel eens een verkeerde opvatting hadden.

Wanneer iemand de safe space in gevaar brengt, dan is het aan te raden die persoon daarop rustig aan te spreken en uit te leggen waarom iets niet oké is. Als mensen volharden en blijven negatief gedrag vertonen, dan kunnen deze mensen de toegang tot de safe space verliezen, al dan niet tijdelijk. **Het is niet mogelijk om een 100% safe space te creëren.** Er kunnen zich steeds situaties voordoen waardoor iemand zich onveilig voelt. Maar we kunnen wel **streven naar zo safe mogelijk en juist reageren wanneer er iets gebeurt**" (Cavaria, z.j.).

Zoals duidelijk wordt in de definitie is het van groot belang om de verschillende elementen van een safer space allemaal te includeren in het opzetten van een veiligere ruimte. Belangrijk is om te spreken van veilige'RE' of safe'R' spaces, aangezien het een illusie is om te denken dat alle mogelijke risico's uitgesloten kunnen worden. *Om dit aan te geven wordt er gesproken van safer spaces die dus erop wijzen dat volledige veiligheid niet mogelijk is, in plaats van de term safe space die zou veronderstellen dat de ruimte veilig is (Kunstenpunt, 2023).*

In die safer space is het van belang dat alle partijen op de hoogte zijn van het bestaan van de safer space om hier bewust mee te kunnen omgaan. *Bijvoorbeeld in het nachtleven moeten zowel de uitbaters van het nachtleven als de bezoekers van het nachtleven de ruimte als veiliger beschouwen om bewust de verantwoordelijkheid hiervoor te kunnen opnemen en mee uitdragen.* Het is van belang om in te zien dat hoewel procedures, policy's of protocollen die van werking zijn om preventief grensoverschrijdend gedrag tegen te gaan, ongewenste situaties zich nog steeds kunnen voordoen. Mensen hebben daarnaast allemaal heel specifieke persoonlijke noden en behoeften en een eigen persoonlijke veiligheidsbeleving, waardoor de ervaring binnen een safer space ook enorm kan verschillen. Het werk van safer spaces moet dus nooit gezien worden als iets dat afgewerkt of statisch geïnstalleerd kan worden. Het is een proces dat voortdurend in beweging is en daardoor nooit klaar is. Binnen safer spaces is continue feedback en evaluatie dan ook de motor achter het proces om steeds te werken naar een safer space in beweging volgens de noden en behoeften van het moment (Sexual Assault Centre of Edmonton, 2020).

Vormen 4.2.3

Safer spaces kunnen in heel veel verschillende maatschappelijke contexten voortkomen. Van educatie, tot kunst, tot binnen bestuursorganen en in nachtleven. Een safer space moet dus specifiek voor een doel worden ingericht om de context ervan te kunnen bepalen. Zo is er een verschil tussen een safer space voor psychisch kwetsbare mensen die hun verhaal veilig willen delen en een safer space voor feestgangers waar ze veilig kunnen feesten door maatregelen die preventief grensoverschrijdend gedrag willen tegengaan. De context bepaalt allereerst de manier waarop de safer space zal worden geïntegreerd en welke vorm het zal aannemen.

Fysiek en/of mentaal

Een safer space kan letterlijk opgevat worden als een fysieke plaats. *Het woord 'space' is dan ook letterlijk vertaald een ruimte, maar kan figuurlijk ook vervangen worden door een geestelijke opvatting.* Denk bijvoorbeeld eerder aan een context, relatie, gespreksmethodiek, organisatie of een feest. Een mentale safer space omvat dan eerder ook de sfeer waarin men op een veilige manier verbinding en ontmoeting kan laten plaatsvinden.

Binnen het nachtleven kunnen beide vormen naast elkaar of in harmonie met elkaar bestaan. In het algemeen wordt er eerder gesproken over een mentale ruimte die wordt gecreëerd door het bewustzijn van gedeelde verantwoordelijkheid om samen verantwoordelijk om te gaan met grensoverschrijdend gedrag zodat mensen veilig kunnen uitgaan. Binnen de sfeer van een safer space feest kan er ook gebruik gemaakt worden van een fysieke safer space.

De voorkomende vormen zijn een afgesloten safer space die gecontroleerd wordt door het personeel om mensen naartoe te begeleiden die een ongewenste ervaring meemaakte of zich onwel voelen, ook wel een *cooling down zone* genoemd. Of een open ruimte apart van de drukte van het feest, waar mensen op eigen voet naar toe kunnen om even te ontprykkelen en tot rust te komen van de drukte en hoeveelheid prikkels op de dansvloer, ook wel een *chill-out zone* genoemd. (Nduwanje, 2022).

Sfeer en/of maatregelen

Een safer space kan een gevoel zijn dat tot uiting komt door de omgang en verbinding met elkaar. Wanneer mensen op een onbeoordeelde manier elkaar kunnen ontmoeten in veiligheid. Die sfeer kan voortkomen uit hoe mensen individueel zich opstellen en bewust zijn van een safer space. Maar kan ook uitgewerkt zijn en bevordert door een serie van maatregelen die vervat zitten in een safer space policy.

Binnen het nachtleven kan het expliciet benoemen van gedragsregels en huisregels van de club, de bezoekers sensibiliseren over hun houding en gedrag. Wanneer de bezoekers samen de huisregels en gedragsregels respecteren, maar ook mee uitdragen en waarborgen, kan er een sfeer gecreëerd worden waren mensen veilige met elkaar kunnen omgaan en genieten van hun vrijheid. Deze sfeer kan door de uitbaters verder ondersteund of gegarandeerd worden door het opstellen van een safer space policy waarin extra genomen maatregelen, protocollen en voorschriften worden opgesteld tot een geheel.

Een safer space policy kan bijvoorbeeld bestaan uit een handleiding van een club die voorschrijft dat er huisregels zijn, ze gebruik maken van sfeerbeheerders, een opleiding, een protocol voor omgaan met een ongewenste situatie, een fysieke safer space die ontprykkelend werkt of beschermend, ... Een safer space policy kan dus door elke plek worden opgesteld om te kunnen duiden wat hun doel, missie, visie en aanpak is om de veiligere sfeer te kunnen laten ontstaan (Sexual Assault Centre of Edmonton, 2020).

Doelgroepspecifiek en/of voor iedereen

Een safer space kan zowel worden gecreëerd voor het veilig laten voelen van een specifieke doelgroep of net voor iedereen. Binnen het nachtleven zien we dat een safer space zowel kan georganiseerd worden met als doel inclusiviteit en iedereen veilig kunnen laten uitgaan. Dit door het bijvoorbeeld inzetten van een safer space policy dat sfeerbeheerders inzet als contactpersoon voor grensoverschrijdend gedrag, maar ook om een oogje in de gaten te houden op een feest. Daarnaast kan een safer space ook doelgroepspecifiek worden ingezet in het nachtleven om net zoals het ontstaan duidelijk maakt, een veiligere ruimte te creëren voor gemarginaliseerde groepen veilig in te laten samenkomen binnen hun eigen community waar hun stem een plaats kan krijgen (Pakhuis de zwijger, 2021).

Intentie- verklaring

4.2.4

Een safer space omvat bepaalde normen die de omgang tussen mensen in de veiligere ruimte bepalen en definiëren. Afhankelijk van de context van de safer space kunnen er verschillende omgangsnormen opgezet worden om de safer space duidelijk af te bakenen. **Normen die alle uitingen van discriminatie tegen gaan zoals, geen homofobie, geen transfobie, geen seksisme, geen islamofobie en geen racisme. En normen die alle vormen van grensoverschrijdend gedrag tegen gaan zoals, geen ongewenste opmerkingen, geen ongewenste aanrakingen, geen seksuele of verbale intimidatie en geen geweld.**

Deze normen kunnen vervat worden in specifieke huisregels of gedragsregels waarmee deelnemers van de safer space mee akkoord moeten gaan en verantwoordelijk moet uitdragen tijdens hun deelname. Binnen het nachtleven worden deze normen duidelijk omgezet naar de gedragsregels over toestemming, voor elkaar zorgen en opkomen voor elkaar. Zo wordt elke bezoeker van het nachtleven duidelijk gemaakt dat 'nee is nee' en toestemming noodzakelijk is. Dat het belangrijk is om niet enkel verantwoordelijk met jezelf om te gaan, maar ook zorg te dragen voor je vrienden, denk bijvoorbeeld aan 'samen uit, samen thuis'. En heeft elke deelnemer de verantwoordingsplicht om zijn omgeving aan te spreken op de expliciete gedragsregels en normen waarmee men akkoord ging (Nduwanje, 2022).

Braver spaces

4.2.4

Een verdere uitwerking of aanvulling op safer spaces, zijn de braver spaces. Een safer space, zorgt voor de veiligheid voor mensen om samen te komen en hunzelf te kunnen zijn. *Terwijl een braver space in een volgende stap, ruimte wilt creëren voor het mogelijk maken van gesprekken over gevoelige thema's. Hierdoor staat een braver space meer voor dialoog, inhoud, argumenten en meningen.* In een braver space, wordt men uitgedaagd om net confronterende of ongemakkelijke gesprekken aan te gaan vanuit het idee om constructief om te springen met het ongemak en de confrontatie. Het voeren van een moeilijk gesprek wordt begeleid om het dialoog te allen tijde open te houden voor alle stemmen. In de braver space is er plaats voor meerstemmigheid met aandacht voor respect en veiligheid voor iedereen. Hoewel het gesprek geladen kan zijn door de verschillende stemmen en visies, is dit net de kern van een braver space om mensen uit te dagen een gesprek aan te gaan over complexe thema's in onze maatschappij waar iedereen vrij een verschillende mening of visie in kan aannemen (*wij-zij, z.j.*).

Safer space policy 4.3

Het opstellen van een safer space policy is nodig om iedereen op eenzelfde lijn te kunnen krijgen. In de policy wordt opgesteld wat de kern is, de visie, missie en welke aanpak men zal volgen. Zonder een policy zijn er geen richtlijnen om adequaat en consequent te kunnen reageren.

Breng een team samen

Het uitwerken van een policy gebeurt door een team van mensen die zowel gekend zijn met de organisatie als met de doelgroep en ervaringsdeskundigen. *Het is belangrijk dat jouw team een weerspiegeling is van jouw organisatie en publiek. Op die manier kan er rekening worden gehouden met de verschillende perspectieven, noden en behoeften van de gemeenschap.* Werk samen met bondgenoten uit de sector zodat jullie elkaar kunnen bijstaan en versterken vanuit eigen ervaring en expertise. Het is belangrijk dat jouw team bestaat uit zoveel mogelijk diverse profielen, denk aan mensen met een andere achtergrond, etniciteit, gender, leeftijd en rollen binnen de organisatie of gemeenschap. Hoe meer variatie van meningen en ervaringen, hoe meer rekening gehouden kan worden met diverse noden en behoeften die mensen kunnen hebben omtrent veiligheid.

Opstellen van gedragscode

Om te beginnen is er eerst nood aan kadering. *Achterhaal wat de kernwaarden zijn voor jullie safer space en voor wie jullie safer space moeten dienen. Wat is jullie missie en visie, en wie is jullie doelpubliek of doelgroep. Bepaal hierna welk gedrag niet getolereerd zal worden in de safer space. En op welke manier jouw personeel deze waarden en normen moeten uitdragen, en welke verwachtingen je van hun stelt.* Hiermee kan er een gedragscode worden opgesteld die duidelijk maakt wat de (huis)regels zijn van jouw club en welke verantwoordelijkheid iedereen heeft om deze waarden te waarborgen. De gedragscode bepaalt mee wat kan en niet, en hoe ongewenst gedrag aangekaart kan worden.

Reactie en consequenties

Wanneer je hebt bepaald welk gedrag er niet getolereerd zal worden, moet er gekeken worden hoe het personeel daarop moet reageren en welke consequenties zullen volgen voor de overtreder. *Het opstellen van een protocol voor hoe je personeel moet reageren is van belang zodat iedereen altijd adequaat en uniform reageert. Op die manier kan er geen betwisting bestaan en weet elk personeelslid wat te doen bij elke ongewenste situatie. Wees ook kordaat in het opstellen van consequenties voor het eigen team. Het is allereerst belangrijk dat het volledige team de waarden en normen zelf uitdragen. Ook het eigen personeel kan aangesproken worden en consequentie ondervinden door het niet respecteren van de gedragscodes.*

Interventie

De manier waarop je reageert op een overtreding van de gedragscode moet ook inherent overeenkomen met de gedragscode en het waarborgen van veiligheid. *Denk na over hoe je de-escalierend kan interveniëren waarbij je aandacht hebt voor de veiligheid van iedereen die betrokken is en vooral het slachtoffer van het ongewenst gedrag.* Schrijf een protocol uit voor je personeel over hoe men best reageert op ongewenst gedrag en waar of bij wie jouw personeel terecht kan als men niet weet hoe men moet omgaan met de situatie of er nadien moeite mee heeft.

Het slachtoffer helpen is prioriteit

Wanneer je een ongewenste situatie opmerkt of er melding van krijgt, neem het slachtoffer dan altijd heel serieus. Probeer het slachtoffer op een de-escalerende wijze uit de situatie te halen en breng het slachtoffer (eventueel vergezeld door een vriend of vriendin) naar de afgesloten cooling down zone. Laat het slachtoffer weten dat je er bent om hun bij te staan en het apprecieert dat ze jou in vertrouwen nemen. Neem nu de tijd om openlijk en actief te luisteren naar het verhaal van het slachtoffer indien men dat wenst. Valideer de gevoelens van het slachtoffer en bevestig dat je het verhaal gelooft en het slachtoffer geen eigen schuld treft. Maak duidelijk dat elke persoonlijke ervaring een impact kan hebben en even serieus genomen zal worden. Wijs er ook op dat de impact van de ongewenste situatie traumatisch kan zijn en verwijst door naar medische, juridische en mentale bijstand. Informeer het slachtoffer over welke stappen men kan nemen en haal aan dat een klacht indienen bij de politie van belang is om verder ongewenst gedrag te voorkomen van de dader.

Maar geef te allen tijde het stuur in handen van het slachtoffer, laat hun zelf bepalen welke volgende stappen ze wensen te nemen. Geef hun de keuze over wat er gebeurt met de dader, willen ze de politie bellen en klacht indienen, willen ze tezamen met de club in gesprek gaan of wil men dat de dader onmiddellijk wordt buiten gegooid. Wees transparant over welke mogelijke opties er zijn en wat jou verder protocol is om te volgen. Zorg ervoor dat het slachtoffer veilig kan vertrekken uit de cooling down zone en achterhaal hoe het slachtoffer graag de nacht zou verder zetten. Indien het slachtoffer wenst de club te verlaten, biedt dan de mogelijkheid aan om het slachtoffer veilig te kunnen naar huis brengen en zie erop toe dat het slachtoffer niet alleen is.

De praktijk

Geef jouw team en jouw organisatie de ruimte om de safer space policy uit te testen en in werking te zetten. Start met een testperiode van een aantal maanden om te zien of er nog verbeterpunten of werkpunten zijn waarop de policy moet worden bijgesteld en of jouw personeel nog noden heeft bij de uitwerking van de policy. Het is van groot belang dat het personeel de waarden en policy volledig uitstralen aangezien zij de rolmodellen zijn voor het publiek. Indien nodig kan het personeel extra opleidingen en cursussen volgen om meer vaardigheden te verwerven over het omgaan met ongewenst gedrag. Hecht belang aan constructieve feedback, evaluatie en maak het mogelijk dat de policy dynamisch is en kan meegroeien met de organisatie en het publiek. Geef de mogelijkheid aan jouw publiek om feedback of klachten in te dienen zodat jullie kunnen evalueren of de policy een positieve impact heeft op de veiligheid van de bezoekers

Maak het officieel

Plaats jouw policy publiek zodat iedereen altijd op de hoogte is van de gedragscodes, huisregels en werking binnen jouw club. Enkel op die manier kan je verwachten dat iedereen de policy kan naleven en kent. Het zorgt voor transparantie maar ook openheid naar andere organisaties of gemeenschappen (*Sexual Assault Centre of Edmonton, 2020*).

Aanvullende 4.4 diensten

Naast het installeren van een safer space policy. Kan je als club nog verder inzetten op bijkomstige of aanvullende diensten om de safer space mee te ondersteunen of zichtbaar te maken.

Harm 4.4.1 reduction

Harm reduction is het willen beperken van schade en risico's voor de gezondheid door preventief te werk te gaan zonder het specifiek mijden van verdovende middelen (*Safe 'n Sound, 2017*).

Naast een safer space is het ook nodig om de gezondheid van het publiek veilig te stellen door preventieve diensten aan te bieden. Zowel Safe n' Sound als het Vlaams expertisecentrum alcohol en andere drugs, zijn partners om hiervoor inspiratie op te doen. Zo werd er een charter opgesteld om gezondheidsrisico's bij feestgangers te beperken. *Als club kan je advies vragen over de verschillende diensten, maar ook werk maken van het aanbieden van gezondheidsinformatie, condooms, gratis water, oordopjes, veilig vervoer, EHBO, een vestiaire, klimaatregeling, (gezond) eten, toegankelijkheid (voor mensen met een beperking) en laag suikerhoudende dranken.* Al deze diensten kunnen eraan bijdragen dat de bezoeker geïnformeerd omgaat met alcohol en andere drugs, uitdroging en verhitte voorvallen voorkomen kan worden, veilige seks wordt gepromoot, gehoorschade vermeden kan worden, men veilig kan thuis raken, uitputting voorkomen kan worden, eerste hulp toegediend kan worden en er rekening wordt gehouden met de noden en behoeften van mensen met een beperking. **Binnen deze diensten wordt ook vermelding gemaakt van getraind personeel en het aanbieden van een cooling down zone (afgesloten ruimte voor slachtoffers) of chill-out zone (voor mensen die overprikkeld zijn).** Deze laatste twee zijn maatregelen die ook opgenomen worden in het deel uitmaken van een safer space policy (*Quality Nights, 2016*).

Zet aan tot actie

4.4.2

Wijs ook je bezoekers op hun verantwoordelijkheid om de gedragscode uit te dragen en in te grijpen indien nodig. Geef daarom informatie mee aan jouw bezoekers hoe ze best reageren als omstaander.

Enmaal je als omstaander bewust kiest voor aangepast gedrag, zijn er enkel tips om in gedachten te houden voor het reageren op ongewenst gedrag. **Deze tips worden duidelijk vervat onder de noemer van de 5 A's:**

- 1) **Anderen betrekken**
(betrek andere omstaanders en sta samen sterker)
- 2) **Aanspreken**
(maak rechtstreek contact met het slachtoffer en stel vragen)
- 3) **Afleiden**
(probeer de aandacht van de ongewenste situatie weg te trekken naar jezelf toe)
- 4) **Afzonderen**
(creëer hierna de mogelijkheid om het slachtoffer uit de situatie te halen)
- 5) **Aanwezig blijven**
(hou de situatie in het oog, verwittig het personeel indien je zelf niet ingrijpt)

(Stad Antwerpen, 2022).

Besluit

4.5

Een veiligheidsgevoel is persoonlijk en afhankelijk van je eigenschappen, rugzakje aan ervaring en de beïnvloeding van media. Om een veiligheidsgevoel tijdens het uitgaan te kunnen vergroten is het van belang om safer spaces te installeren. Dit zijn mentale en/of fysieke ruimtes waar mensen onbeoordeeld elkaar kunnen ontmoeten met aandacht voor de dominant machtsstructuren en rekening houdend met de diversiteit aan noden en behoeften van verschillende personen. Een safer space, wordt specifiek benoemt als veiliger om te kunnen duiden opdat niet altijd voldaan kan worden aan iedereen zijn noden en behoeften en ongewenste situaties kunnen voorvallen. Van belang is dat er in een club een safer space policy in werking is om veilig en verantwoord om te gaan met ongewenste situaties die de gedragscode overschrijden. Het is daarom van belang dat een club grondig werk maakt van het opstellen van een safer space policy waardoor het personeel altijd adequaat en consequent kan handelen. Aanvullend kunnen clubs extra preventief te werk gaan om ook gezondheidsrisico's in te perken en hun publiek te informeren over hoe ze zelf kunnen ingrijpen of reageren op ongewenst gedrag indien nodig.

Field research

Binnen het praktijkonderzoek wordt er belang gehecht aan de verschillende niveaus, namelijk micro, meso en macro. Op het microniveau wordt er binnen dit onderzoek gekeken naar de individuen die deelnemen aan het nachtleven, ook wel feestgangers genoemd of de bezoekers. Op het mesoniveau wordt er gekeken naar de verschillende collectieven, organisaties en bedrijven die opereren binnen het nachtleven, te denken aan de clubs, vrijwillige organisaties en cafés. Op het macroniveau wordt vooral gekeken naar de regelgevingen en richtlijnen van bovenaf, zoals het lokaal beleid en het Vlaams beleid. Het onderzoek kijkt naar alle niveaus om het geheel in kaart te kunnen brengen, maar ook om het belang van collectieve verantwoordelijkheid zichtbaar te maken.

Collectieve verantwoordelijkheid

Collectieve verantwoordelijkheid oftewel gedeelde verantwoordelijkheid binnen dit onderzoek gaat over alle betrokken partijen in het nachtleven die er samen voor moeten zorgen dat uitgaan veilig blijft. Net zoals te zien is op de verschillende niveaus, gaat die over de bezoekers van het nachtleven, de uitbaters van het nachtleven en deelnemende organisaties en het beleid.

De bezoekers van het nachtleven oftewel de feestgangers hebben de verantwoordelijkheid om zorg te dragen voor hunzelf alsook hun omgeving. Van het moment dat bezoekers het feest betreden dragen ze samen zorg voor de sfeer en waarborgen ze tezamen de afgesproken huisregels of ongesproken gedragsregels. *Elke bezoeker heeft dan ook het recht om zijn omgeving te wijzen op grensoverschrijdend gedrag om op die manier samen elkaar te beschermen en de veiligheid te kunnen garanderen. Verder kan dit ook gaan over het beschermen van jezelf door je eigen drank of drugsgebruik te bewaken alsook die van anderen zorg te dragen voor wie onwel is. Verder kunnen solidaire maatregelen ook ingezet worden om hun eigen veiligheid alsook die van hun omgeving te waarborgen, bijvoorbeeld door het motto samen uit samen thuis. Draag zorg voor je vrienden en blijf samen. Alsook onder het motto delen is zorgzaam, laat mensen die er nood aan hebben eventueel voorgaan bij de wc, help mensen die onwel zijn met een slokje van je water of frisdrank of verleen jouw vaardigheden om andere mensen bij te staan in ongewenste situaties.*

Vervolgens hebben uitbaters van het nachtleven, beter gezegd de club eigenaren een verantwoordelijkheid om hun bezoekers een veilige nacht en ruimte aan te bieden. Het wordt verwacht van de uitbaters om de naleving van de sfeer en huisregels op te volgen door het aanbieden van adequaat personeel. Het personeel staat in voor het bewaken van de veiligheid door toezicht te houden gedurende de nacht. Ook andere organisaties opereren gedurende de nacht en werken actief of preventief om de veiligheid van de bezoekers te bewaken. Preventieve organisaties bieden informatie aan feestgangers om hun te wijzen verantwoordelijk gedrag, dit kan gaan van veilig middelengebruik tot veilige seks. Organisaties die actief werken staan mee in om de sfeer en regels te handhaven door toezicht te houden en ongewenste situaties op te merken en aan te pakken. Indien nodig kan ook gewerkt worden met andere handhavers zoals de politie, zij hebben de verantwoordelijkheid om de openbare orde te handhaven en in te staan voor veiligheid van de burgers.

Tot slot kan er nog gekeken worden naar de uitvoerende en wetgevende macht. De lokale overheid heeft namelijk de verantwoordelijkheid om een beleid uit te werken dat de veiligheid van zijn burgers garandeert. Specifiek wordt er vanuit de overheid ook gewerkt aan een beleid met richtlijnen voor het nachtleven. Daarnaast werkt het beleid ook maatregelen uit om grensoverschrijdend gedrag te voorkomen en verminderen. Het beleid is vervolgens verantwoordelijk om risico's in het nachtleven te vermijden en verminderen. Daarbij heeft de lokale overheid ook de verantwoordelijkheid om middelen te verdelen en er op toe te zien dat instituties en organisaties de beleidsmaatregelen opvolgen.

Bevraging feestgangers

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de bevraging op microniveau weergegeven. Op microniveau werd een kwalitatieve enquête afgenomen bij de bezoekers van het nachtleven. De bevraging doet onderzoek naar een onveiligheidsgevoel en de verwachtingen omtrent een Safe(r) Space. De vragenlijst werd via sociale media verspreid alsook via offline flyering. Zo werd via een QR-code op een poster de vragenlijst verspreid bij de deelnemende clubs, cafés, bars en evenementenlocaties. De enquête telt 72 reacties.

Verder wordt in dit hoofdstuk ook verder ingegaan op de persoonlijke reflecties die voortkomen uit de enquête aangezien een onveiligheidsgevoel een subjectief gegeven blijft. Aangezien de motivatie van het onderzoek voortvloeit uit een ervaring, werd er ook een interview afgenomen met desbetreffende persoon. Om een beeld te schetsen van hoe grensoverschrijdend gedrag kan plaatsvinden in het nachtleven en welke impact dit kan hebben op een persoon. Alsook welke volgende stappen er genomen kunnen worden en hoe dat proces er uitziet.

72 reacties

Creating Safer Spaces In Belgium's Nightlife

Help us create safer spaces for you

Fill in our survey

Scan the QR with your phone

Analyse bevr- ging bezoekers nachtleven

De vragenlijst begon met het schetsen van wat een Safe(r) Space is en het ontstaan ervan. De definitie die werd gehanteerd is:

"Een safe(r) space is een veilige omgeving waar mensen zichzelf kunnen zijn zonder veroordeeld, gediscrimineerd of slachtoffer van (fysiek & psychologisch) geweld te worden. Het is een plek waar mensen bij gelijkgestemden kunnen thuiskomen.

Het is een plek waar mensen niet geconfronteerd worden met dezelfde discriminerende of onderdrukkende mechanismen als in de buitenwereld. Waar men even kan stoppen met vechten of overleven en gewoon tot rust kan komen of bijtanken. Anderzijds is dit ook een veilige omgeving om bij te leren en te groeien. Ieder van ons is opgegroeid met het dominante discours, dat wil zeggen dat we ook wat zaken moeten 'ontleren' en we allen wel eens een verkeerde opvatting hadden.

Wanneer iemand de safe space in gevaar brengt, dan is het aan te raden die persoon daarop rustig aan te spreken en uit te leggen waarom iets niet oké is. Als mensen volharden en blijven negatief gedrag vertonen, dan kunnen deze mensen de toegang tot de safe space verliezen, al dan niet tijdelijk. Het is niet mogelijk om een 100% safe space te creëren. Er kunnen zich steeds situaties voordoen waardoor iemand zich onveilig voelt. Maar we kunnen wel streven naar zo safe mogelijk en juist reageren wanneer er iets gebeurt." (Cavaria, z.j.)

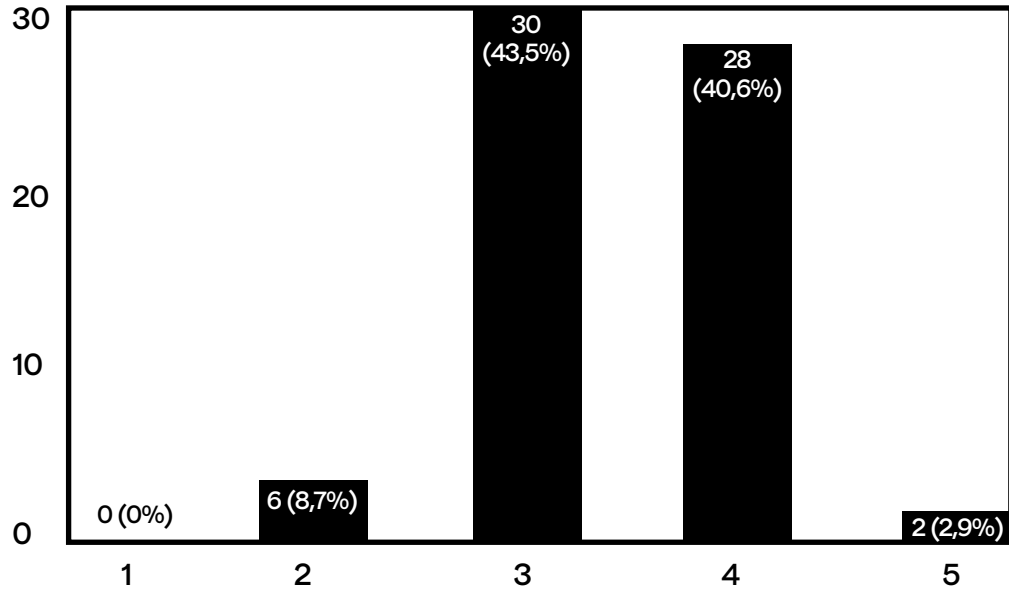
De helft van de bevroagden ging volledig akkoord met deze definitie. De andere helft gaf aan eerder akkoord te zijn. Vanuit de definitie werd verder gekeken naar de oorsprong van de term safer spaces. Hierbij waren de meningen meer verdeeld. Van de bevroagden vindt 40% dat een safer space er is voor iedereen om zich veilig te voelen, een plek (fysiek of mentaal) in het uitgaan waar je veilig bent op vlak van alcohol/drugs en grensoverschrijdend gedrag. Dit wordt bijgestaan door 25% van de bevroagden die eerder akkoord gaan hiermee. Aan de andere kant kiest 9% van de bevroagden voor het ontstaan van de term namelijk, een safer space dient in de eerste plaats voor minderheden, een plek in de samenleving waar zij veilig kunnen uitgaan. En een 26% van de bevroagden geeft aan eerder neutraal te zijn en zich tussen de twee stellingen te bevinden.

Wanneer gevraagd wordt voor wat een safer space moet dienen kregen de bevroagden de optie om te kiezen uit veiligheid omtrent alcohol, veiligheid omtrent drugs, veiligheid omtrent grensoverschrijdend gedrag, veiligheid binnen de community of alle voorgaande keuzes. Hoewel 48% aangeeft alle voorgaande keuzes belangrijk te vinden, blijkt toch dat wanneer men moet kiezen 54% aangeeft vooral belang te hechten aan veiligheid omtrent grensoverschrijdend gedrag binnen een safer space.

Er werd ook gepeild naar hun veiligheidsgevoel tijdens het uitgaan. Waarbij we zien dat de overgrote meerderheid zich noch veilig noch onveilig voelt en zich volledig in het midden begeven. Toch blijkt dat 40% aangeeft zich redelijk veilig te voelen. Als we kijken naar de uiterste zien we wel dat maar een heel klein deel van de bevroagden zich echt veilig voelt tijdens het uitgaan. Het merendeel van de bevroagden geeft niet aan zich volledig onveilig of veilig te voelen maar zich wat meer in het midden te begeven omdat er moeilijk een eenduidig antwoord op kan worden gegeven. Afhangend per ervaring en situatie voelt men zich soms meer veilig en andere keren eerder onveilig. 9% van de bevroagden geeft dan wel weer resoluut aan zich altijd eerder onveilig te voelen tijdens het uitgaan.

Hoe Safe voel jij je in het algemeen als je uitgaat?

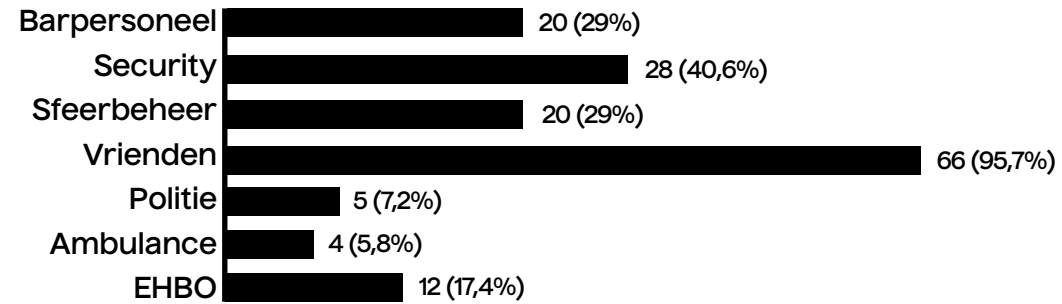
69 antwoorden

Daarnaast werd bevestigd wie men aanspreekt tijdens het uitgaan als men zich onveilig voelt. Uit de bevestiging blijkt dat maar liefst 95% hun vrienden zal aanspreken alvorens contact te zoeken met medewerkers of hulpdiensten. Vervolgens blijkt dat 40% ook de security van het evenement zal aanspreken en op de derde plaats wordt barpersoneel en/of sfeerbeheer aangesproken. Hieruit blijkt dat er dus veel belang aan vrienden wordt gehecht en het vervolgens erg waardevol is als jongeren (vrienden) bewust zijn en over hoe men moet reageren en welke mogelijke stappen genomen kunnen worden om hun vrienden veilig te kunnen stellen. Vervolgens is het ook van groot belang dat de security die meestal extern wordt ingehuurd op de hoogte is van het beleid van de locatie en hoe om te gaan met slachtoffers. Sfeerbeheer en barpersoneel is dan weer meer getraind op het reageren op bepaalde situaties samenhangend met hun beleid en specifieke werking. Toch blijft dit personeel pas als derde aanspreekbaar. Uit een opmerking bleek dat het niet altijd even duidelijk of zichtbaar is wie men kan aanspreken van het personeel

Als er iets gebeurd op een feestje, wie spreek je dan aan?

69 antwoorden

Vervolgens werd ook bevestigd welke maatregelen zouden kunnen bijdragen aan een veiliger gevoel tijdens het uitgaan. Binnen een safer space policy zijn er verschillende onderdelen te onderscheiden en in te zetten tijdens het evenement. Het merendeel van de bevestigden (80%) geeft aan nood te hebben aan een cooling down zone om zich veiliger te voelen tijdens het uitgaan. Deze cooling down zone werd gespecificeerd als een ruimte waar je afgeschermd van het feest tot rust kan komen met eventueel ondersteunende medewerkers.

De aanwezigheid van sfeerbeheer geeft 64% van de bevestigden een veiliger gevoel tijdens het uitgaan. Het feit dat er een team van sfeerbeheer aanwezig is en rondloopt op het feestje geeft een veiliger gevoel. Toch merken we dat deze eerste contactpersonen die aanspreekbaar zijn bij grensoverschrijdend gedrag en instaan voor het waarborgen van de veiligheid, maar door 30% van de bevestigden wordt aangesproken na het eerst aanspreken van vrienden en vervolgens de security. *Is het aanwezig zijn van dit team en de kennis over hun aanwezigheid dan datgene wat al een veiliger gevoel geeft tijdens het uitgaan?*

Als er dan wordt gekeken naar meer security personeel geeft maar 19% aan dat dit een veiliger gevoel geeft. Toch gaat 40% van de bevroagden naar een security wanneer er zich een onveilige situatie voordoet tijdens het uitgaan. Sfeerbeheer werkt als een factor voor een veiliger gevoel maar de security zal toch meer aangesproken worden indien nodig.

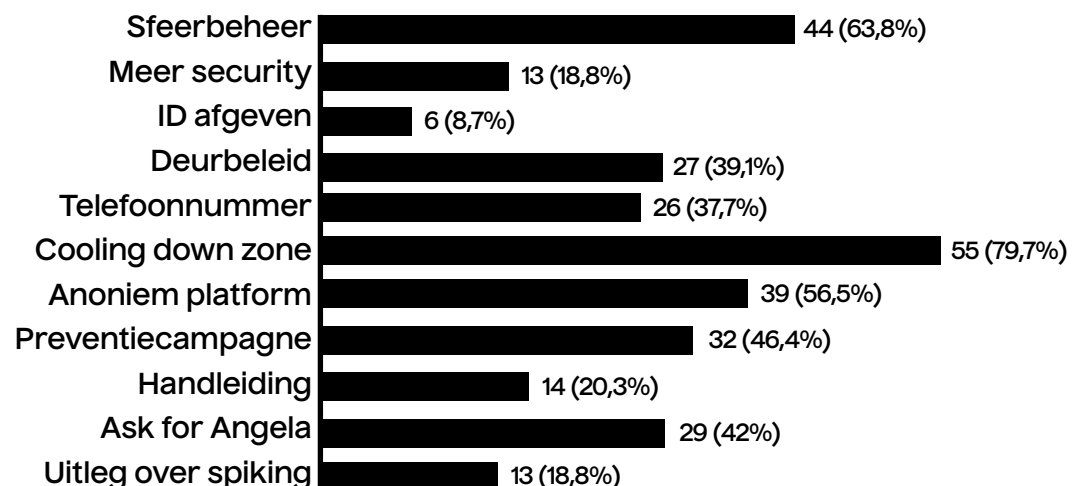
Een anoniem platform waar klachten en ervaringen gemeld kunnen worden geeft 57% van de bevroagden aan als positief beïnvloedend voor een veiliger gevoel tijdens het uitgaan. Het kan preventief werken om op de hoogte gebracht te worden van negatieve ervaringen of positieve ervaringen die sturend kunnen werken voor jouw uitgaanskeuzes. Een klacht nadien kunnen indienen geeft ook een veiliger gevoel om achteraf nog ergens terecht te kunnen.

Wanneer mensen door een maatschappelijke preventiecampagne of sensibiliseringscampagne worden bewust gemaakt geeft dit ook een veiliger gevoel als men uitgaat. Het idee dat mensen leren over safer spaces en grensoverschrijdend gedrag geeft 47% een veiliger gevoel wanneer ze dan weldegelijk uitgaan aangezien men ervarn uitgaat dat mensen bewuster uitgaan door de maatschappelijke campagnes. Een handleiding over veilig uitgaan wordt dan toch maar door 20% bevonden als positief beïnvloedend voor hun veiligheidsgevoel tijdens het uitgaan.

Systemen als een deurbeleid, Ask for Angela en een beschikbaar telefoonnummer van het personeel wordt gemiddeld door 27% als bevorderend voor hun veiligheidsgevoel ervaren als ze uitgaan.

Wat zou jou een veiliger gevoel geven als je uitgaat?

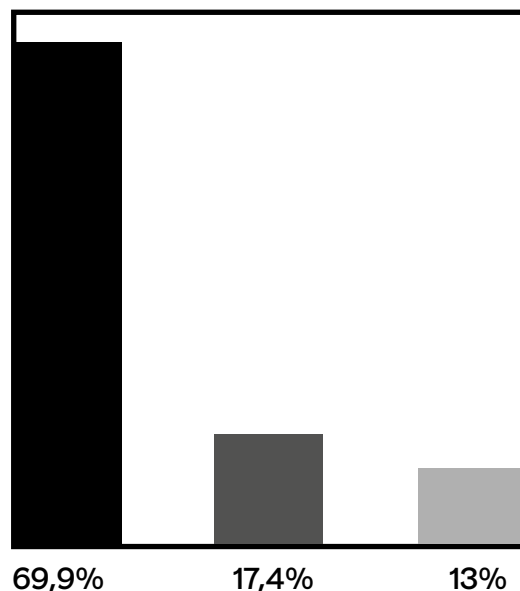
69 antwoorden

De bevroagden werden ook het dilemma tussen een deurbeleid en exclusie versus geen deurbeleid en inclusie voorgeschoteld. Ze konden kiezen tussen een deurbeleid waarbij een eerste selectie wordt gemaakt, dit wordt door 18% als nodig bevonden. De volgende keuzen was resoluut geen deurbeleid wat betekent dat iedereen gewoon binnen en buiten kan wandelen, dit werd maar door 13% als nodig bevonden. Het overgrote deel van de bevroagden (70%) koos ervoor dat een deurbeleid nodig is in de vorm van het uitleggen van de huisregels van de plek met aandacht voor de daarbijhorende ongesproken gedragsregels, maar verder is vervolgens iedereen welkom om het evenement te betreden. Men vindt dus erg belangrijk dat iedereen welkom is en elk evenement staat voor inclusie van iedereen zonder een eerste schikking aan de deur. Maar wenst daarbij wel dat de mensen die naar binnen willen erop worden gewezen dat er huisregels aanwezig zijn waarvoor iedereen binnen mee de verantwoordelijkheid draagt om deze te waarborgen

Vind jij dat er een deurbeleid nodig is? Waarbij al een eerste schikking wordt gemaakt van het aanwezige volk en de huisregels worden uitgelegd

69 antwoorden

- Ja, ik vind het belangrijk dat de security al een eerste selectie maakt ook al zorgt dat voor exclusie
- Nee, ik vind dat iedereen een kas moet krijgen om te kunnen uitgaan en hecht veel belang aan inclusie
- Ik hecht enkel belang aan het uitleggen van de huisregels aan de deur, verder mag iedereen binnen.

Om tot slot een idee te geven van de bevrageden geven we een samenvatting weer van de kenmerken van de bevrageden. Dit vooral in het belang van het bespreken van de reflecties in het volgende deel om in het achterhoofd te houden dat uitgaan en de ervaring van veiligheid ook samenhangt de persoonlijke kenmerken.

Het overgrote deel van de bevrageden was een vrouw (cisgender) met maar liefst 61%. Vervolgens identificeert 35% van de bevrageden zich als een man (cisgender). Tot slot identificeert 5% zich als non-binair. De leeftijd van de bevrageden bevindt zich tussen de 18 jaar en 48 jaar. De gemiddelde leeftijd bedraagt 26 jaar.

De seksuele voorkeur van de bevrageden is vervolgens iets diverser. Het overgrote merendeel van de bevrageden is hetero met maar liefst 66%. Daarnaast zien we dat 17% biseksueel is, 7% is panseksueel en nog eens 7% is homoseksueel. Tot slot is 1% aoseksueel.

Er werd ook gevraagd naar de etniciteit van de bevrageden. Het grootste deel is wit (Belgisch) met 75% van de bevrageden. Hierbovenop komt 8% dat ook aangeeft wit te zijn, maar dan wel Nederlands. Van de bevrageden is 13% Afrikaans en 4% Kaukasisch.

"uitgaan en de ervaring van veiligheid hangen ook samen met de persoonlijke kenmerken."

Reflecties (quotes van de enquête)

Aangezien de enquête naar een (on)veiligheidsgevoel peilt dat subjectief is en afhankelijk van persoon tot persoon werd het zo opgesteld dat er mogelijkheid was om kwalitatieve data te verzamelen die anoniem werd verwerkt. Omtrent verschillende thema's is er gepeild naar persoonlijke ervaringen of gevoelens die werden weergegeven in korte of lange tekst. Hieronder worden per thema een greep uit de quotes gehanteerd om het gevoel van de bevroagden samen te vatten tot een conclusie.

Wat is een safer space?

“Een plek waar iedereen openhartig zichzelf kan zijn, zonder zorgen te maken over ongewenst gedrag van anderen. Je oorsprong, gender en religie kan soms de aanstoot geven tot ongewenst gedrag, maar hier is iedereen safe en equal.”

“Personeel dat instaat voor het helpen van bezoekers bij ongemakkelijke en gevaarlijke momenten + duidelijke afspraken/regels over hoe mensen zich moeten gedragen en wat onacceptabel is.”

“Een vorm van co-creatief zorg dragen voor elkaar waar oprechtheid en verantwoordelijkheid voor het slagen van de safe space ligt bij elke betrokkene, met oog en respect voor elkaars gevoeligheden en noden”

“Concept waarbinnen een gedeelde mentaliteit van verantwoordelijkheid en zorg als doel heeft de veiligheid, integriteit en identiteit van iedereen te eerbiedigen.”

Een safer space wordt aangeduid als een ruimte waar mensen volledig zichzelf kunnen zijn zonder enig oordeel. En waar men zich geen zorgen moet maken over grensoverschrijdend gedrag en in vrijheid kan genieten en plezier hebben samen met vrienden. Indien erg zich toch ongewenst gedrag voordoet, kan men terecht bij personeel. Daarnaast is het belangrijk dat elke aanwezigen samen de verantwoordelijkheid draagt van de veilige plek door respect te hebben voor elkaar, de huisregels en door de veiligheid mee waar te borgen indien men grensoverschrijdend gedrag opmerkt.

Als kantekening wordt er ook soms opgemerkt dat het gaat over een letterlijk fysieke ruimte waar je afgezonderd en afgeschermd tot rust kan komen of hulp kan krijgen indien nodig. Dit slaat meer op een onderdeel van een safer space, namelijk een cooling down zone. Terwijl voorgaande uitspraken meer wijzen op het hollistisch beeld van een safer space waarbij er eigenlijk gekeken kan worden naar een safer space beleid of policy.

Wat laat je onveilig voelen?

“Mensen die ruzie zoeken/maken, grensoverschrijdend gedrag, ongewenste aanrakingen, iets in mijn drankje doen”

“Als man voel ik me fysiek veiliger, maar soms ben ik nog steeds bang van mensen die ongewenst drugs zouden toedienen, maar ook van andere agressieve mannen die op zoek zijn naar een gevecht.”

“Haantjes gedrag van sommige mensen. Mensen die te afhankelijk zijn geven niet echt een onveilig maar een zeer onaangenaam gevoel.”

“Homofobische comments of blikken (meermaals gebeurd in kompass wanneer ik een vriend kuste), seksualiseren van je lichaam door vaak oudere mannen + aanraking zonder consent.”

De bevroagden denken vooral aan ongewenst, intimiderend en grensoverschrijdend gedrag als hun wordt gevraagd naar wat hun specifiek oneveilig laat voelen als ze uitgaan. Bij het grensoverschrijdend gedrag wordt ook opmerking gemaakt van de aanwezigheid van drugs en alcohol die een invloed hebben op het ongewenst gedrag of het onveiligheidsgevoel. Ook specificaties van grensoverschrijdend gedrag worden benoemt zoals homofoob, transfoob, racistisch en discriminerend gedrag. Wat vooral opvallend is dat 35% van de bevroagden in hun beschrijven specifiek de opmerking maakte dat mannen (wit, hetero en of cisgender) hun onveilig laten voelen door ongewenste aanrakingen, agressief of dominant gedrag en achtervolging. Belangrijk is natuurlijk om niet generalistisch om te gaan met dergelijke opmerkingen maar om aandacht te hebben voor de minderheden die het gevoel hebben zich fysiek en mentaal niet te kunnen verdedigen.

Hebben persoonlijke kenmerken een invloed?

“Mijn genderidentiteit zorgt er vaak voor dat ik aangesproken wordt door mensen die blijven doorvragen of ik nu man of vrouw ben. Ze roepen me soms ook na in dit verband. Mijn biologisch geslacht als vrouw en mijn lichaam worden dan weer door cis hetero mannen als lust object aanschouwd wat zorgt voor ongewenste aanrakingen. Mijn seksualiteit en bv kussen met iemand van hetzelfde geslacht zorgt soms ook voor ongewenste aandacht.”

“Ik ben een zwarte, panseksuele, uitgesproken queer persoon in een witte heteronormatieve samenleving, soms/ vaak voel ik me hierdoor minderwaardig en niet begrepen. Soms (gelukkig zelden) krijg ik te maken met racistische, queerfobe opmerkingen.”

“Als witte hetero vrouw ben ik zeker nog geprivilegieerd in mijn ervaring en toch brengt het vrouw zijnde een extra voorzichtigheid en angst met zich mee.”

“Groot en man, heb zo goed als nooit problemen hierdoor. Volgens mij grote invloed op de ervaring, ik maak me nooit ergens druk om. Zeker als ik het vergelijk met de mensen waar ik mee uitga”

Witte cisgender vrouwen geven aan in het algemeen geen problemen te hebben met een club te mogen betreden maar pas problemen te ervaren van het moment dat ze de club binnengaan en omringd worden door de rest van het publiek. Zo geven vrouwen aan zich over het algemeen angstiger te voelen en onveilig door de aanwezigheid van cisgender mannen die zich agressief en opdringerig kunnen opstellen. Vrouwen geven dan ook aan voorzichtiger te zijn door nooit alleen te staan en zich te beschermen met vrienden of mogelijke andere hulpmiddelen zoals peperspray voor onderweg naar huis.

Witte cisgender mannen geven aan in het algemeen minder problemen te ervaren en zich niet zo zeer onveilig te voelen tijdens het uitgaan. Als kenmerk wordt nog meegegeven dat als men zich beschouwd als groot of sportief men zich nog minder zorgen maakt tijdens het uitgaan. Ze merken wel op zich soms zorgen te maken over hun vriendin of andere vrienden waarbij ze merken dat zij wel vaker worden lastig gevallen.

Mensen geven ook aan dat hun seksualiteit een invloed heeft op hun uitgaanservaring. Zo merken homoseksuelen alsook biseksuelen mensen op dat ze vaker vreemd worden bekeken of te maken krijgen met homofobe reacties wanneer ze iemand van hetzelfde geslacht kussen of intiem mee zijn tijdens het uitgaan. De genderidentiteit heeft ook een invloed op de uitgaanservaring van sommigen mensen. Zo wordt er aan gegeven dat iemand die zich identificeert als non-binair tijdens het uitgaan en het leren kennen van mensen op een feestje zich vaak moet verantwoorden over hun geslacht. Deze verantwoording kan escaleren tot een onaangename situatie waarbij ze te maken krijgen met ongepast gedrag en ongepaste opmerkingen. In het algemeen geven lgbtq+ mensen aan zich minder begrepen te voelen tijdens het uitgaan en het gevoel te hebben dat hun uitgaanservaring als minderwaardig wordt beschouwd. Ze krijgen tijdens het uitgaan ook te maken met queerfobe reacties.

Er wordt ook aangegeven dat etniciteit en huidskleur een invloed heeft op de uitgaanservaring van bepaalde mensen. Witte mensen geven aan te weten dat hun witte huidskleur een privilege is, en dat andere mensen benadeeld worden vanwege hun huidskleur of etniciteit. Zwarte mensen geven aan dat hun huidskleur hun uitgaanservaring vanaf de deur tot binnen bemoeilijkt en ze te maken krijgen met racistische opmerkingen.

Ook kort wordt er aangehaald dat een beperking een invloed heeft op de uitgaanservaring. Dit gaat dan over aan de ene kant toegankelijkheid van de locaties maar aan de andere kant ook de omgang met deze persoon. Iemand met ASS geeft aan tijdens het uitgaan zeer moeilijk te vinden om nieuwe contacten te leggen en vaker in lastige situaties terecht te komen door onbegrip en misvattingen omtrent de sociale omgang met elkaar.

Bovendien kunnen ook subculturen alsook stijl en kledij een invloed hebben op de uitgaanservaring. Zo geven mensen aan hun kledij aan te passen om te vermijden dat anderen opmerkingen zouden geven of zich minder bloot kleden uit angst voor onveilige ervaringen of ongepast gedrag geuit door anderen. Hierbij wordt er meermaals opgemerkt dat mensen in gedachten houden dat hun kledij niet 'uitlokkend is' of 'er om vraagt', wat duidt op schrik om ongewenst gedrag zelf op te wekken door kledijkeuze terwijl het gedrag volledig in handen van de ander ligt. Aan de andere kant geven mensen ook aan zich net expressiever te willen kleden tijdens het uitgaan dan in het doorsnee leven maar dat men dit op heteronormatieve evenementen vermijdt uit angst voor ongepast gedrag of opmerkingen van anderen.

In het algemeen wordt er opgemerkt dat kenmerken een invloed hebben op de uitgaanservaring van het moment dat de persoonlijke kenmerken afwijken van de maatschappelijke normen. De maatschappelijke waarden en normen die worden bepaald door de gevestigde machtstructuren en de dominante cultuur, bepalen op hun beurt de uitgaanservaring van mensen die afwijkend zijn van de norm of dominante cultuur. Hoe meer 'afwijkende' kenmerken, hoe meer de uitgaanservaring wordt bemoeilijkt of hoe meer men het gevoel heeft onveilig te zijn en lastig gevallen te worden.

Wat kan er beter in het nachtleven?

“Gedeelde verantwoordelijkheid van alle betrokkenen zorgt voor een betere ervaring, maar die is moeilijk te vinden bij evenementen die groter zijn en anonimiteit er meer van de orde is. Het is nu eenmaal makkelijker om op te gaan in de massa en je niks aan te trekken van hoe de ervaring van anderen is, de meesten delen toch diezelfde gedachte.”

“Het zichtbaar maken informeren over hoe in contact te komen met het sfeerbeheer of waar ze zich bevinden in het gebouw, festival ...”

“Lagere drempels om iedereen een kans te geven uit te gaan, o.a. door :m diversiteit qua aanbod, lagere inkomprijs, inzet op 'sfeerbeheer' ,...”

“Elke club moet een safe space hebben, elke club moeten huisregels hebben en deze duidelijk weergeven in de club (bv geen discriminatie, rascime, niet staren naar mensen etc..) elke club moet posters hebben met awareness rond drugs. Mensen gebruiken nu eenmaal drugs in clubs, hang posters met uitleg welke drugs je bv niet mag mengen met elkaar etc. Genoeg personeel aanwezig om alles in het oog te houden, zeker in grote clubs.”

Er wordt in het algemeen aangegeven dat mensen het belangrijk vinden dat er meer respect en gedeelde verantwoordelijkheid is tussen de aanwezigen op het feest. Hiervoor is het belangrijk dat er educatie bestaat omtrent diversiteit en inclusie ook tijdens het uitgaan en omtrent grensoverschrijdend gedrag dat plaatsvindt in het nachtleven. Het duidelijk maken van deze gedeelde verantwoordelijkheid zou mogelijk zijn via huisregels aan de deur of sociale spelregels die elke aanwezigen meekrijgt en moet waarborgen gedurende de nacht.

Daarnaast wordt er gewezen op sfeerbeheer en safer spaces tijdens het uitgaan. Meer zichtbare aanwezigheid van sfeerbeheer of aanspreekpunten wanneer er een ongewenste ervaring zich voordoet. Belangrijk hierbij is dat dit laagdrempelig wordt georganiseerd alsook duidelijk is binnen elke club. Deze aanspreekpunten kunnen vervolgens ook instaan voor de sociale controle en wijzen op de gedeelde verantwoordelijkheid van de sfeer binnen de club.

Bovenstaande besproken zaken zouden kunnen bijdragen aan een meer open en vrij sfeer waarin mensen zich veiliger in zouden voelen en met minder zorgen zouden kunnen uitgaan.

Bevraging clubs, collectieven, professionals

Één van de belangrijkste niveaus om te bevrage is het mesoniveau waaronder we de instellingen van de nacht zelf kunnen terugvinden. Alle culturele locaties waar mensen uitgaan voor collectieve muziekbeleving in de nacht tussen 22u 's avonds en 6u 's ochtends, waaronder muziekclubs, muziekpodia, evenementenlocaties, cafés en bars, werden aangeschreven. Er werd een eerste mail verstuurd, vervolgens een herinneringsmail en tot slot een mail met de vraag of men graag op de hoogte gehouden wilt worden van de resultaten van de deelnemende locaties.

Op het mesoniveau zijn niet enkel de culturele locaties uit de nacht terug te vinden, maar ook organisaties die actief en preventief werken omtrent alcohol, drugs, inclusie en seksueel grensoverschrijdend gedrag binnen de omgeving van clubs en de nacht. Ook zij hebben een belangrijk aandeel bij het implementeren van safe(r) spaces. Vandaar dat bijkomstig relevante organisaties ook werden bevroegd.

Tot slot ontstond er spontaan een netwerk met connecties dankzij de bevragingen. Hierdoor kwamen we in contact met verschillende mensen met een andere achtergrond die ook werken omtrent safer spaces. In kader van het belang dat safer spaces in het geheel worden geïmplementeerd hebben we ons verder laten inspireren door in gesprek te gaan met een criminoloog, live circuit medewerker en steunpunt.

Analyse interview clubs

De bevroegde clubs ondernemen allemaal op verschillende manieren maatregelen om een safer space uit te werken. Van een maatregel tot een volledig uitgewerkte safer space policy. Hieronder overloop ik alle aangehaalde voorbeelden die werden besproken als blijk van good practices in de praktijk.

Huisregels

Op basisniveau wordt er per club een serie van regels en afspraken opgesteld waar de bezoekers zich aan moeten houden vanaf dat ze een voet binnen zetten.

Deze huisregels worden duidelijk mee gedeeld, mondeling of via affiches in de club of staan ze te lezen op de tickets. De afspraken en regels zelf kunnen dan weer enorm variërend zijn. Zo bevatten de meeste huisregels, afspraken rond respect, verantwoordingsplicht en leeftijd. Wordt er gewezen op de standaard gedragsregels van geen discriminatie, racisme, trans-fobie, holebifobie, diefstal tot een nultolerantie voor drugs, ... Maar per club zien we ook verschillen omtrent de regels. Zo mag je op één plaats niet binnen als je een trainingspak aanhebt. Op een andere plaats mag je dan weer geen foto's maken. En bij één plaats wordt er specifiek verwezen naar het niet toelaten van honden. En afhankelijk van de avond laat één club enkel een bepaalde doelgroep binnen.

Deurbeleid

Een doorpolicy vindt plaats vlak voor de deur of in de rij van de club. Het deurbeleid wordt meestal uitgevoerd door een externe security aangevuld met eventueel eigen personeel. Het deurbeleid is medeafhankelijk van de huisregels in bepaalde zin. Zo word je afgewezen aan de deur als je een training draagt in een bepaalde club. Dit zorgt ervoor dat hoewel het deurbeleid inclusief wordt genoemd, toch een bepaalde groep geëxcludeerd wordt en verwezen kan worden naar indirect racisme. Doordat bepaalde groepen van mensen die trainingspakken systematisch worden geweigerd aan de deur van de club.

In een andere club maken ze van het deurbeleid gebruik om de aanwezigen mondeling in te lichten over de huisregels en de camera van de gsm af te plakken. Wie hier niet mee akkoord gaat of respect voor toont, wordt de ingang geweigerd. Op een andere plek wordt specifiek een doelgroep de deur gewezen op specifieke avonden. Een deurbeleid omvat altijd dat mensen die zwaar onder invloed zijn niet worden binnen gelaten. Aangezien zij de sfeer binnen zouden kunnen verstoren doordat hun grenzen zijn vervaagd door buitensporig gebruik van verdovende middelen.

Sfeerbeheer

In de bevroagde clubs werken ze allemaal met intern sfeerbeheer aan de hand van hun eigen personeel. Afhankelijk van sommige concepten wordt er soms gewerkt met extern sfeerbeheer. Maar doorgaans staat het eigen personeel in als sfeerbeheer. Dit wilt zeggen dat het personeel van de bar tot de wc tot de geluids- en lichttechniekers en de nachtmanagers, allemaal tezamen een oogje in het zeil houden gedurende de avond. Verschillend per club wordt er gewerkt met posters, duidelijke signalisatie, specifieke T-shirts of niets. Er wordt vanuit gegaan dat feestgangers op de hoogte zijn dat al het personeel aanspreekbaar is. Binnen het team worden mensen opgeleid voor het omgaan met grensoverschrijdend gedrag. Per avond is er een protocol en verantwoordelijke voor hoe men omgaat met elke situatie. Aan de ene kant is het zeer gewenst dat het volledige team wordt opgeleid en al het personeel verdeeld over de hele club mee de sfeer in de gaten houdt. Aan de andere kant kan je ook de vraag stellen of het niet van belang is dat er ook personeel wordt ingezet dat enkel de als functie heeft om sfeerbeheerder te zijn, zodat deze persoon volledig kan focussen op het waarborgen van de veiligheid. Waarbij het belangrijk is dat deze persoon toegankelijk en duidelijk zichtbaar is voor iedereen.

Indien het slachtoffer dit wenst, mag de club ook de politie inlichten en kan er klacht ingediend worden. Elke club duidt op het belang van een klacht indienen bij de politie, maar met aandacht voor de noden en wensen van het slachtoffer.

Diversiteits- medewerker

In één club werkt men met een officiële functie die instaat voor diversiteit en inclusiviteit voor het nachtleven. *De diversiteitscoördinator is bevoegd voor het opstellen van een safer space policy en het uitvoeren hiervan in de nacht. Verder wordt deze functie ingevuld door een ervaringsdeskundigen die zowel op professioneel als privévlak kennis en ervaring heeft met situaties in de nacht en tijdens het uitgaan. Vervolgens staat de diversiteitscoördinator ook in voor het behandelen van klachten tijdens of na het event. Doordat het een aparte functie is, kan deze medewerker tijd voorzien voor nazorg voor de slachtoffers.*

Cooling down zone

Een cooling down zone wordt soms verward met een safer space. Het verschil is dat een safer space gaat om zowel de letterlijke en figuurlijke opvatting, maar alles tezamen gaat een safer space om een policy met alle mogelijke maatregelen die een club kan inzetten om een safer space te garanderen aan zijn bezoekers.

Een cooling down zone is één van die onderdelen en slaat wel op een fysieke ruimte apart van het feest waar mensen die hulp nodig hebben terecht kunnen. Deze ruimte is in elke bevroegde club een afgesloten ruimte die enkel bezocht kan worden als je wordt begeleid door een verantwoordelijke. De bedoeling van deze ruimte is dat slachtoffers van grensoverschrijdend gedrag hier in alle rust en veiligheid hun verhaal kunnen delen met het personeel en indien gewenst de politie. Ook mensen die te zwaar onder invloed zijn kunnen hier naartoe begeleid worden in gezelschap van een vriend, eventueel om tot rust te komen en indien nodig de hulpdiensten te verwittigen. Één van de clubs gaf aan hun tuin ook als cooling down zone aan te bieden aangezien dit een aparte ruimte van het feest is waar mensen op een rustige manier kunnen socialiseren met elkaar.

Dit laatste is een vorm van een cooling down zone of safer space die vaak wordt verward met de afgesloten ruimte. Het is in eerste instantie belangrijk dat er een afgesloten cooling down zone is waar niet iedereen zomaar naartoe kan gaan, zodat slachtoffers op een plek tot rust kunnen komen zonder te moeten vrezen dat de daders hier op eigen houtje naartoe kunnen komen. Vervolgens is de tweede versie van een cooling down zone mogelijk wel een open en toegankelijke ruimte naast het feest om tot rust te komen met vrienden. Deze vorm verwijst dan weer eerder naar een ontspannende zone naast het feestje waar ook mensen die overweldigd zijn of zich licht onwel voelen terecht kunnen wanneer men wil.

Ask for Angela

Deze actie wordt in één van de clubs specifiek ingezet op het niveau van sfeerbeheer. Zo wil men vrouwen inzetten om een oogje in het zeil te houden en waar slachtoffers van grensoverschrijdend gedrag bij terecht kunnen. *Binnen de andere clubs is dit een actie die gekend is en waar rekening mee wordt gehouden aangezien dit leeft onder het publiek. Zo zijn de clubs en hun personeel op de hoogte dat als er iemand naar Angela vraagt, men op een subtiele manier aangeeft hulp nodig te hebben bij een seksueel grensoverschrijdende situatie.*

Draaiboek

Één van de bevroagde clubs heeft bij opstart aandacht toegewijd aan het opstellen van een safer space policy en visie voor hun club. *Zij maken vervolgens ook gebruik van alle bovenstaande maatregelen en beschikken over verschillende protocollen en een policy van hoe een safer space moet gehanteerd worden.* Hierbij kunnen we wel de kanttekening maken dat zij een safer space policy hanteren voor iedereen. Één van de bevroagden beschikt ook over een volledig uitgewerkte safer space policy maar dan met het oog op het beschermen van de community. Zij hebben ook een policy voor hun plek uitgewerkt en zetten verder in op het aannemen van personeelsleden die behoren tot de community om zo de waarden van binnenuit te kunnen meedragen. Andere clubs zijn momenteel aan het werken aan een draaiboek of protocollen en zetten hun uitwerkingen telkens om naar de praktijk in verschillende test-fases. Er wordt wel meerdere keren aan gegeven dat elke policy wordt uitgewerkt vanuit eigen expertise en steun hierbij door een charter van de overheid of onafhankelijke organisaties welkom is.

Flinta only

Dit is een vorm van een feestje waarbij exclusief wordt gewerkt en enkel mensen die tot flinta behoren welkom zijn. Vrouwen, lesbiennes, interseks personen, non-binaire personen, trans personen en agender personen. Aangezien deze maatregel voor het publiek exclusief werkt, wordt het enorm controversieel ontvangen. Toch blijkt het nodig om dergelijke avonden in te lassen zodat mensen vanuit de groep of minderheden, ook een plek krijgen om veilig en zorgeloos te kunnen uitgaan. Het aanbod van safer spaces die gericht zijn op iedereen en inclusiviteit is enorm groot. De club die inzet op inclusiviteit en veiligheid voor iedereen wilt dat ook werkelijk mogelijk maken, maar in de praktijk is dat niet zo. Denk hierbij aan de gedeelde verantwoordelijkheid waarbij feestgangers nog steeds een onveilig gevoel kunnen creëren voor minderheden door ongewenst gedrag. Vandaar dat minderheden aangeven nood te hebben aan plaatsen waar ze enkel binnen de community in alle veiligheid kunnen feesten.

Kritische analyse interview clubs

Hierboven werden alle voorbeelden en good practices die worden gehanteerd in de praktijk besproken. Het is een hand vol van enkele positieve maatregelen die een impact hebben op de beleving van veiligheid en inclusie binnen de verschillende clubs. Maar vanuit de interviews zijn er ook een aantal kanttekening op te merken.

Niet universeel

Niet elke club hanteert dus dezelfde maatregelen, protocollen of draaiboeken. Dit zorgt ervoor dat elke club een andere aanpak vereist van de bezoekers. Het is natuurlijk aangenaam dat clubs niet uniform worden in hun stijl, beleving en kunst- of muziekstijl, maar uniformiteit op vlak van inclusiviteit en veiligheid is dan weer wel aangeraden. *Want als elke club een safer space policy zou hanteren die dezelfde werking heeft, is het voor de bezoekers overal altijd even gemakkelijk om hulp te vinden en te weten wat er van hen wordt verwacht.* Op die manier kan de verantwoordingsplicht op individueel niveau ook doorsijpelen en vanzelfsprekend worden op elk event of binnen elke feestlocatie. Duidelijkheid, zichtbaarheid en toegankelijkheid van een safer space policy is dus afhankelijk van de universaliteit ervan. Hoe meer plaatsen eenzelfde policy hanteren, hoe meer mensen duidelijk weten waar dit voor staat, het zichtbaar is op elke plek wie aanspreekbaar is en de drempel naar hulp verlaagd kan worden en toegankelijkheid een plaats krijgt.

Geen charter

Clubs geven hierbij aan dat ze ook telkens individueel een policy hebben uitgewerkt vanuit eigen expertise omdat er nergens anders mogelijkheden waren om daarbij hulp te krijgen. Het kwam vaak voort uit een eigen intrinsieke motivatie vanuit eigen ervaring en belevingen in het nachtleven. Het is dus belangrijk dat de overheid hier overkoepelend bij kan ondersteunen. Zodat er zoals hierboven beschreven meer uniformiteit omtrent veiligheid en inclusiviteit kan ontstaan. Zodat een soort mentaliteitswijziging bij het publiek ook subtiel kan doorsijpelen. Maar ook zodat clubs die hier geen expertise of budget of middelen voor hebben hulp kunnen krijgen bij het opzetten van een safer space policy. Clubs geven aan dat tijd en budget een vertragende factor zijn of waren bij het uitwerken en opzetten van hun policy. Subsidies die investering hierin belonen of mogelijk maken zouden ervoor zorgen dat meer clubs en feestlocaties de mogelijkheid krijgen om hier werk van te maken. Daarnaast is een charter van de overheid ook een manier om van elke club te kunnen verwachten dat ze werk maken van een safer space policy en dus aandacht hebben voor inclusiviteit en veiligheid van hun bezoekers.

Homogeen aanbod

Aangezien er in het algemeen steeds meer aandacht is voor grensoverschrijdend gedrag en het daarvoor opzetten van safer space policy's, zorgt dit ervoor dat de safer space die hier geïmplementeerd wordt voor iedereen is. De nadruk ligt op veiligheid voor iedereen en inclusiviteit. *Maar als we keken naar het ontstaan van safer spaces, zien we dat dit eigenlijk ontworpen is vanuit*

een nood van minderheidsgroepen (feministische bewegingen, mensen van kleuren en de queer community).

Ook vandaag de dag is die oorsprong nog steeds van belang. Zoals blijkt uit de bevraging van de feestgangers, heeft wie je bent en jouw persoonlijke eigenschappen een invloed op je uitgaanservaring. De bevroagde plaats die Flinta only avonden organiseert, doet dit niet vanuit een discriminerende overweging, maar vanuit de overweging van het beschermen van hun community en een plek bieden aan minderheden. Zo geven mensen uit de community aan dat hoewel andere plekken aandacht hebben voor safer space policy, ze er nog steeds gediscrimineerd worden en niet ten volle kunnen zijn wie ze willen. Vandaar is er nood aan een aanbod voor iedereen.

Het aanbod bestaat nu vooral uit plekken aangeboden door de dominante groep en bezocht door de dominante groep van de maatschappij. Er is in Gent één plek die zich richt tot de queer community en dus hiermee aandacht heeft voor het creëren van ruimtes voor minderheden. Er is nood aan een aanbod dat ruimte maakte voor plekken uitgebaat door minderheden zelf. Het personeelsbestand zorgt er namelijk mede voor welk publiek zich aangetrokken zal voelen tot de plek. Het gaat hier dus ook over een structureel probleem dat voortkomt uit de machtsstructuren sociaalwerkpraktijk die hier licht op schijnt en de belangen van minderheden verdedigt.

Bovendien is het wel van belang dat indien het aanbod wordt uitgebreid, er ook kruisbestuiving kan ontstaan tussen de verschillende groepen. Zo wijst men er ook op dat het installeren van een flinta only avond niet in de weg staat dat er andere feesten ook worden georganiseerd op die plek waar iedereen wel welkom is. Op die manier kunnen minderheden vanuit een veilige omgeving en community toch zich mengen met de dominante groep en kan men van elkaar leren. Of omgekeerd dat clubs die doorgaans voor inclusief zijn voor iedereen, afwisselend plaatsmaken voor feesten of concepten gericht naar een specifieke doelgroep die niet behoort tot de dominante groep.

Analyse professionals

Door het voeren van interviews en het online delen van de enquête, melde zich ook steeds meer andere connecties met een interessante expertise over het onderwerp. Vandaar worden hieronder enkele interessant professionals die ondersteunend werk aanbieden toegelicht. Met elk van de connecties werd een open gesprek aangegaan om elkaar te leren kennen en samen kritisch te kunnen reflecteren over het onderwerp en mogelijke noden en behoeften vanuit verschillende perspectieven te kunnen onderzoeken.

LEDA collective

Love everyone, don't abuse is een collectief ontstaan uit jongeren die voorvechters zijn van safer spaces feestjes en sfeerbeheer. Ze zijn een groepje vrienden die vrijwillig sfeerbeheer organiseerde bij muziekcollectieven zoals Grid en Burenhinder (vrouwelijke dj's binnen de harde gabber muzieksceen) om te kunnen genieten in alle vrijheid op deze events. Aangezien hun initiatief aansloeg, groeide ze uit tot een eigen collectief dat vandaag de dag een groot vrijwilligersbestand kent en niet enkel nog instaat voor sfeerbeheer, maar breder nadenkt over actie en preventie voor grensoverschrijdend gedrag binnen het nachtleven. Zo werken ze aan een eigen draaiboek en safer space policy dat gedeeld kan worden met handelszaken en de sector. Werken ze preventief door het organiseren van lezingen en panelgesprekken. En proberen ze ook op een creatieve manier het thema aan te halen door expo's te organiseren waarbij ze jonge artiesten een kans en plek geven. Je kan als club, LEDA inhuren als externe partner om sfeerbeheer te organiseren op jouw feestje. Maar LEDA is een collectief dat volledig vrijwillig werkt en dus niet structureel de middelen

heeft om elke week sfeerbeheer te organiseren op meerdere feesten. Tot nu toe staan ze open voor twee feesten of nachten per maand, voor events met maximum 500 personen. Daarnaast bestaat het collectief overwegend uit jonge mensen die door hun inzet, snel de donkere kant leren kennen van het nachtleven. Zo zien ze sfeerbeheerders veel verschillende situaties omtrent grensoverschrijdend gedrag, maar ook mensen die onwel zijn door verdovende middelen. Hierdoor is het instaan als vrijwilliger niet vanzelfsprekend en mentaal erg belastend. Nachtwerk op zich is al belastend op de geest en het lichaam, maar daarnaast omgaan met moeilijke situaties laat ook een indruk na. Het gaat tenslotte ook om vrijwilligers die hier wel voor opgeleid worden, maar dat is natuurlijk nog een grondig verschil tussen bijvoorbeeld een driejarige opleiding als verpleger, sociaal werker of psycholoog en voorbereid worden op mentaal belastende situaties en een vrijwilligersopleiding tot sfeerbeheerder.

VIBE

VIBE is het steunpunt voor artiest en muzieksector, van beginner tot pro, van lokaal tot internationaal. Het is een ondersteunende organisatie uit het Brusselse. Ze vangen veel op uit de sector en hebben veel connecties binnen het netwerk. In gesprek met VIBE werd er vooral gewezen op de versnippering binnen het veld en hoe ze zelf in de praktijk opmerken hoe clubs, evenementenlocaties, cafés maar ook concertzalen en kunsthuisen, onderling weinig samenwerken of transparantie tonen naar elkaar. Dit zorgt ervoor dat iedereen individueel expertise op doet rond bijvoorbeeld het thema safer spaces en dit voor zichzelf houdt. Moest er meer transparantie en samenwerking bestaan of bevordert kunnen worden, zou de sector middelen kunnen besparen op het telkens individueel inzetten van onderzoek en expertise. Daarnaast zou een meldpunt voor de sector van het nachtleven een meerwaarde zijn naast de parallelle diensten van 1712. Een sectoraal meldpunt kan er voor zorgen dat slachtoffers sneller weten waar ze een klacht zouden kunnen indienen en zou clubs ontlasten omtrent nazorg aangezien dit niet elke club zijn expertise is. Een anoniem platform op Vlaams niveau voor de gehele sector wordt aangegeven als een tekort en gemis voor slachtoffers van grensoverschrijdend gedrag tijdens het uitgaan.

Criminoloog

In gesprek met een criminoloog werden er interessante technieken en theorieën naar boven gehaald, voor organisatoren om bij stil te staan als ze eenmaal bezig zijn met het opzetten van een safer space policy. De kanttekening hierbij is wel dat het modellen zijn voor criminaliteit en de preventie ervan vaak gericht op politiewerk. Elke theorie is dus in opvatting interessant om bij stil te staan, maar wel rekening te houden met de andere context van het nachtleven en de aandacht voor het vieren van vrijheid binnen de nacht dat tegenover de bestraffende, controlerende en handhavende identiteit van de politie staat. Voor elke theorie wordt er dus nagedacht over op welke manier het interessant kan zijn voor clubs om dit in te zetten in de praktijk los van de initiële oorsprong ervan binnen de criminologie of politie.

Gelegenheidsmodel

Gelegenheidstheorie is een situationele benadering om te kijken naar criminaliteit. Hierbij wordt gesteld dat de oorzaak van de criminaliteit is dat er gelegenheid voor wordt gecreëerd. Het gaat over een bewuste keuze die door gelegenheid in de hand wordt gewerkt. De situatie van uitgaan en feesten waarin je nieuwe mensen kan leren kennen creëert de gelegenheid voor grensoverschrijdend gedrag. Zeker in combinatie met het consumeren van verdovende middelen zoals alcohol of illegale drugs. Al deze factoren dragen bij aan het verhogen van de gelegenheid om grensoverschrijdend gedrag te vertonen. Natuurlijk zijn dit ook factoren eigen aan het nachtleven of uitgaan. Het elimineren van deze factoren zou ervoor zorgen dat de eigenheid van het nachtleven moet veranderen in plaats van dat men preventief zou werken om de gelegenheid voor het effectief

vertonen van grensoverschrijdend gedrag tegen te gaan. Zo is het van belang om bezoekers te sensibiliseren of toestemming, alcoholgebruik of drugsgebruik en de mogelijke gelegenheid voor het daardoor vertonen van grensoverschrijdend gedrag. Vervolgens stelt deze theorie ook dat het belangrijk is om oog te hebben voor drie kenmerken die ervoor zorgen dat er effectief van de gelegenheid gebruik wordt gemaakt. Zo is er eerst een dader nodig die gemotiveerd is, vervolgens moet het doelwit onbeschermd zijn en is er een afwezigheid van guardianship.

Crime hotspots

Een criminele hotspot, is een gebied waar een hoge criminaliteit wordt gemeten. Criminologen en politie gebruiken deze methode om te kunnen meten en achterhalen welke gebieden in een stad bijvoorbeeld plekken zijn met veel criminaliteit en wat daarvan de oorzaak kan zijn. Vanuit dat opzicht is het niet waardevol om vanuit die theorie naar clubs te kijken. Op die manier zouden clubs gevisieerd worden door het aantal klachten dat ze op hun naam of huis hebben. Op die manier wordt er geen rekening gehouden met de gedeelde verantwoordelijkheid waarbij ook bezoekers zelf een invloed hebben, net als de overheid die mogelijks niet of wel steun aanbiedt. Niet enkel de club kan volledig verantwoordelijk gesteld worden voor het aantal klachten of criminele feiten dat er plaatsvinden. Vanuit dat opzicht zouden we werken naar een bestraffende manier en zouden clubs in het slechtste geval uiteindelijk hun deuren moeten sluiten. Het is belangrijk om een positieve aanpak te hanteren waarbij clubs de mogelijkheid krijgen om te verbeteren en leren over het aanpakken van grensoverschrijdend gedrag in hun huis.

De theorie van crime hotspots zou interessant zijn voor uitbaters zelf om hun club te analyseren. Waarbij ze bij het vaststellen van grensoverschrijdend gedrag tijdens hun feesten telkens data bijhouden over de plek waar het zich voordeed. En indien mogelijk ook bij klachten nagaan waar precies binnen hun club het ongewenst gedrag werd gesteld. Op die manier zouden uitbaters na een verloop van tijd kunnen analyseren of er bepaalde plekken zijn in hun club dat crime hotspots zijn. Die analyse kan dus bijdragen aan het kunnen preventief werken om grensoverschrijdend gedrag te kunnen verminderen. Uitbaters kunnen dan nagaan waarom die plekken binnen hun club een crime hotspot zijn, bijvoorbeeld afgelegen hoekje, of donkere plaats of ver weg van personeel. Om vervolgens te kunnen nadenken hoe ze dat binnen hun club kunnen aanpakken door bijvoorbeeld op die plaatsen sfeerbeheerders te plaatsen die een oogje in het zell houden.

SARA-model (omgevingsanalyse)

Het analyseren van crime hotspots om preventief te kunnen werken kan gecombineerd worden met de SARA methodiek. Een model waarbij men door vier stappen de omgeving kan analyseren. SARA staat voor **Scanning, Analysis, Response en Assessment**.

1

Scan de omgeving: Maak een analyse van je club door de ruimtes en het grondplan te scannen. Denk na over waar het meeste personeel zich bevindt en waar de feestgangers veel aanwezig zijn. Merk op of er afgelegen hoeken zijn in de club of donkere hoeken. Maak voor jezelf een onderscheid in waar het hart van de club zich bevindt en plekken met minder passage. Zowel het epicentrum van de club als afgelegen plekken zijn belangrijke ruimtes om sfeerbeheer in te zetten. De analyse van crime hotspots kan samengelegd worden, eventueel zijn er overeenkomsten of mogelijk verschillen om rekening mee te houden.

2

Analyseer de omgevingsanalyse: Analyseer alle plekken in de club die tijdens het scannen in het oog schoten of de eventueel bijkomstige crime hotspot analyse. Wat is mogelijks het probleem of de oorzaak van verhoogd grensoverschrijdend gedrag op die specifieke plekken binnen je club. Zijn er factoren die het vergemakkelijken of het risico in de hand werken? Is het bijvoorbeeld een drukke plaats of net een afgezonderde plaats? Is het een donkere plek met weinig licht? Is er veel controle of sfeerbeheer op die plek of niet? Is er veel passage van personeel of is de plek omringd door het personeel van de club of komt personeel er amper langs?

3

Antwoord: Formuleer een reactie op de uitkomsten van de analyse. Ga na hoe je het probleem kan aanpakken of het risico kan verkleinen op deze specifieke plekken. Stel een preventief plan op als reactie om grensoverschrijdend gedrag sneller te kunnen opmerken of mogelijk te vermijden op specifieke plekken binnen jouw club. Het is belangrijk om de omgevingsanalyse in gedachten te houden bij het opstellen van een safer space policy. Zo is het van belang dat alle maatregelen worden afgestemd op de specifieke locatie en werking van de club. Uitbaters van een club met een tuin moeten bijvoorbeeld andere afweging maken dan een club waarbij de ruimte zou bestaan uit een grote rechthoekige zaal. De kenmerken van het gebouw moeten zeker in acht genomen worden om de algemene maatregelen op af te stemmen.?

4

Verminder de provocaties: Zorg ervoor dat er geen elementen zijn gedurende de avond die extra provocerend kunnen werken waardoor grensoverschrijdend gedrag sneller zal plaatsvinden. Wees vanaf de deur heel duidelijk over wat getolereerd wordt en wat niet. Bijvoorbeeld wijs op geen holebifobie, geen transfobie, geen geweld, geen racisme, geen discriminatie, ... Wees daarbij duidelijk over de toegankelijkheid van personeel en security zodat indien er iets gebeurt mensen weten waar ze terecht kunnen. Hoe vriendelijker de diensten worden aangeboden en het personeel is, hoe makkelijker aanwezig zich geroepen zullen voelen om personeel aan te spreken als er zich iets voordoet. Zorg ervoor dat alles vlot verloopt van de rij aan de deur tot de rij aan de bar en het wachten aan de wc's. Verminder hierdoor frustraties en stress die kunnen ontstaan. Hou controle op de massa en zorg ervoor dat te allen tijde het maximum aantal aanwezig niet wordt overschreden. Wijs ook op het neutraliseren van peer pressure. Dit kan bijvoorbeeld door sensibilisatie in vorm van een poster of sticker campagne om mensen erop te wijzen dat toestemming noodzakelijk is, 'nee is nee', 'samen uit, samen thuis', ...

5

Verwijder excuses: Zorg dat er regels en instructies aanwezig zijn. Vermeld de regels bijvoorbeeld ook al op voorhand op de tickets en verwijs naar wat niet mag door het op verschillende plaatsen duidelijk zichtbaar te maken in de club. Zorg voor meewerking van het publiek. Indien iemand melding komt maken van een klacht over iemand die hun lastigvalt. Luister naar de klacht, stel deze niet in vraag en neem de persoon in kwestie serieus. Beloon het melden van klachten door deze personen gemakkelijk de klacht te kunnen overbrengen zonder zelf betrokken te moeten zijn indien niet gewenst, zodat deze persoon snel terug kan naar zijn vrienden of terug kan genieten van het feest. Hierbij kan ook gedacht worden aan het elimineren van factoren zoals alcohol of andere verdovende middelen. Indien men niet zou drinken of onder invloed zou zijn, zouden mensen hun grenzen eventueel minder snel vervagen. Organiseer voor het verhogen van het bewustzijn bijvoorbeeld alcoholloze evenementen als campagne of afwisseling.

Omstandereffect

Het omstandereffect is het fenomeen waarbij passanten geen hulp bieden aan iemand in nood. Hierbij stelt de theorie dat hoe meer passanten er zijn of hoe groter de groep omstaanders is, hoe kleiner de kans dat iemand hulp zal aanbieden. Bij dit fenomeen zien we dat omstaanders passief de noodsituatie waarnemen, maar niet actief ingrijpen of pas veel later. Het is belangrijk om mensen te sensibiliseren over dit fenomeen zodat mensen hier bewust van zijn, de eigenschappen ervan kunnen erkennen en mogelijk daardoor wel bewuster de keuze kunnen maken om hulp aan te bieden ongeacht het aantal omstaanders. Het denkproces dat iemand doorgaat omwille van het omstandereffect kan herkend worden door vijf verschillende stappen.

1

Merk de noodsituatie op: In een club is het bijvoorbeeld niet vanzelfsprekend om een noodsituatie of grensoverschrijdend gedrag op te merken. Zo is het donker, ben je afgeleid of onder invloed en vervolgens minder alert.

2

De noodsituatie interpreteren: Wanneer de noodsituatie wordt opgemerkt start het denkproces en ga je de situatie die je waarneemt zelf gaan interpreteren. Je start eerst met je eigen interpretatie, neem je echt een noodsituatie waar en heeft de persoon in kwestie nood aan hulp. Van het moment dat je twijfelt of het gaat over een noodsituatie ga je beroep doen op de reactie van mensen in de omgeving. Zijn er nog omstaanders die dit waarnemen en wat is hun gezichtsuitdrukking, reactie of gedraging. Hier ontstaat mogelijk dat niemand ingrijpt.

3

Verantwoordelijkheid nemen: Op dit moment zijn we op het punt gekomen om te beslissen of er verantwoordelijkheid wordt genomen of niet. Binnen het proces wordt er continu gekeken naar andere mensen of omstanders en dat gebeurt dus ook bij het nemen van verantwoordelijkheid. Hoe meer omstanders er zijn, hoe groter de kans dat iedereen de verantwoordelijkheid niet op zich zal nemen en zal doorschuiven naar iemand anders. Wat er uiteindelijk voor zorgt dat niemand zal ingrijpen.

4

Kosten en baten afwegen van hulp bieden: Bij het nemen van de beslissing om hulp aan te bieden zal je de kosten en baten daarvan eerst afwegen. Hier zal je afhankelijk van de situatie verschillende overwegingen maken. Is het een gevaarlijke situatie en raak je eventueel zelf in gevaar door het aanbieden van hulp. Interpreteer ik de situatie correct en heeft men nood aan hulp of is het misschien zelfs opgezet spel. Is er een kans dat ik mezelf voor schut zou zetten en zou ik er dankbaarheid voor kunnen terugkrijgen.

5

Kiezen van aangepast gedrag: Ingrijpen in de noodsituatie en actie ondernemen door bijvoorbeeld de hulpdiensten te bellen, zelf EHBO toe te dienen, de persoon in nood beschermen fysiek of verbaal, ...

Ben je zelf in nood en merk je dat omstanders geen hulp aanbieden of passief zijn, kan je altijd hulp specifiek vragen door mensen aan te spreken of te vragen of er professionals aanwezig zijn. Professionals zullen vanuit hun beroepsverantwoordelijkheid vaker wel sneller ingrijpen (*Maerevoet, 2019*).

Bevraging overheid

Vlaamse overheid

Bij de Vlaamse overheid zien we uit onverwachte hoek een sensibiliseringscampagne opduiken over het bewust maken van voornamelijk jongeren over seksueel grensoverschrijdend gedrag. De campagne wordt opgezet uit de justitiële hoek onder leiding van Vlaams minister van justitie Zuhal Demir (*Agentschap Justitie en Handhaving, z.j.*).

We zien u

De sensibiliseringscampagne tegen seksueel grensoverschrijdend gedrag richt zich tot jongeren tussen de 14 tot 23 jaar. De campagne wilt met de slogan "We zien u" duidelijk maken dat zowel de slachtoffers zichtbaar zijn en er empathie is voor iedereen zijn ervaring. Net als dat de daders zichtbaar zijn en er daadkracht nodig is om de daders aan te pakken.

De campagne wordt in verschillende Vlaamse steden letterlijk zeer zichtbaar, aangezien er cijfers en boodschappen zullen worden geprojecteerd op veel bezochte plaatsen. Eén van de boodschappen die te lezen zal zijn is "op school, op straat, thuis, tijdens 't boitten. Door je vriend, lief, ex, familie of onbekende. In ons land moet 64% dealen met seksueel grensoverschrijdend gedrag. Elk slachtoffer is er één te veel. We zien u."

Verder wordt de campagne online verder gezet op het socialmediaplatform TikTok. Hier zullen influencers jongeren verder sensibiliseren over seksueel grensoverschrijdend gedrag door het maken en delen van eigen content.

Tijdens de zomermaanden zal er doorheen de Vlaamse steden ook een busje rondgaan om verschillende getuigenissen over seksueel grensoverschrijdend gedrag op te nemen en hiermee een online videoreeks mee te kunnen maken. De Vlaamse minister wijst zelf op het verzamelen van "aangrijpende" verhalen van jongeren. Met deze online reeks wil men vanaf september ook naar de scholen trekken om ook offline jongeren te kunnen sensibiliseren. De nachtclubs zullen voor gedurende één nacht in het jaar light clubs worden. Om zo het seksueel grensoverschrijdend gedrag in de clubs zichtbaar te maken (*Agentschap Justitie en Handhaving, z.j.*).

Kritische reflectie

De campagne komt vanuit de Vlaamse minister van justitie en het Agentschap Justitie en Handhaving. Hierbij kan je stellen dat visie uit gaat van zorg op de eerste plaats voor de slachtoffers en vervolgens komt de justitie toe om een gepaste sanctie op te leggen voor de daders. Hoewel het zeker belangrijk is dat daders niet vrijuit gaan en seksueel grensoverschrijdend gedrag niet straffeloos is. Mist deze campagne ook de diepgang van soft geweld of voorvallen waarbij de dader ook nood heeft aan coping skills en educatie. Hiermee bedoel ik dat het ook van belang is om daders mee te geven dat, hoewel wat ze doen niet kan, de machtsstructuren in de maatschappij bepaalde mentaliteiten meegeven waarrond verder gesensibiliseerd moet worden.

Het gaat namelijk ook over geseksualiseerd geweld, men reageert niet gewelddadig vanuit seksuele driften, maar de seksuele handelingen komen voort uit het willen uitoefenen van macht. Zo moeten jongeren bijvoorbeeld leren omgaan met het ontvangen van een 'nee' en vervolgens leren hoe je toetstemming kan bewerkstelligen. Doordat de campagne voortkomt uit justitiële hoek, mis ik een toegevoegd perspectief van welzijn en gelijke kans binnen dit thema.

Vervolgens is het wildbeamen van de cijfers en de boodschap ook het verderzetten van een angst ervaring. Het duidt op de vele voorvallen en dat ook zeker jou het kan overkomen. Namelijk op straat of op het werk of zelfs thuis, dus welke locatie is dan nog veilig. En het wijst erop dat de daders van seksueel grensoverschrijdend gedrag niet enkel onbekende zijn, maar ook in je dichte omgeving kan zitten. Hoewel de informatie zeker klopt en het belangrijk is om jongeren hier op te duiden, vind ik de manier waarop ergens het inboezemen van angst. De campagne is al meerdere keren op het nieuws of op andere media voorbij gekomen en dit telkens gekoppeld aan heftige getuigenissen van jongeren die bijvoorbeeld gespiked zijn geweest op café en nadien verkracht. Dit is een zeer ernstig voorval van seksueel grensoverschrijdend gedrag waar jongeren van op de hoogte zijn. Het mist in deze campagne het duiden van het spectrum van seksueel grensoverschrijdend gedrag gaande van nagefloten worden op straat tot het aanraken van je kont op de dansvloer, tot spiking en verkrachting. Vervolgens mist er ook de insteek van het breder bekijken van grensoverschrijdend gedrag dat niet enkel seksueel is, maar ook kan gaan over discriminatie, racisme, hate speech of holebifobie.

actie waarbij jongeren kunnen stilstaan wat er allemaal gebeurt in het donker van de nachtclubs. Maar het weghalen van het donker zal er niet automatisch voor zorgen dat er geen grensoverschrijdend gedrag zal plaatsvinden. Zo zullen risicofactoren als verdovende middelen nog steeds aanwezig zijn. En zullen vormen als racisme, discriminatie, hate speech of gewoonweg het overschrijden van grenzen nog steeds kunnen gebeuren aangezien het op straat of op het werk of op school ook in daglicht plaatsvindt.

Stad Gent

Stad Gent heeft een Actieplan Nightlife, ze stelde dit op samen met verschillende spelers uit het Gentse nachtleven. Het actieplan zorgt eigenlijk voor het vormgeven en ontstaan van een lokaal nachtbeleid. Voortkomend uit het plan wordt er een nightlife council opgericht onder leiding van de nightlife coach. Het nightlife council kan gezien worden als een adviesraad dat structureel overleg tussen Stad Gent en de sector van het nachtleven mogelijk maakt. Het council wordt samengesteld uit de nightlifecoach, de horecacoach en onafhankelijke experts. De thema's kunnen breed variëren gaande van licht en geluid tot ecologie en inclusiviteit. Het nightlife council zal tijdens hun bijeenkomst overleggen rond bepaalde agendapunten en experts uit het veld uitnodigen indien nodig. Na het overleg zullen er adviezen geschreven worden die vervolgens worden voorgelegd aan Stad Gent (*Ondersteuningspunt Ondernemers Gent, z.j.*).

Maar dit nachtbeleid wordt verder ondersteund door de oprichting van een werkgroep nachtleven binnen de taskforce grensoverschrijdend gedrag. In samenwerking met safer cities werd er in kaart gebracht welke klachten Gentenaren ervaarde omtrent grensoverschrijdend gedrag en op welke locaties. Deze kaart en de verzamelde data werd vervolgens gebruikt om de taskforce grensoverschrijdend gedrag op te richten met verschillende specifieke werkgroepen. Zo is er de werkgroep nachtleven, werkgroep studenten, werkgroep ontmoetingsplaatsen en de werkgroep openbaar vervoer.

Binnen de werkgroep nachtleven wordt er ook samengewerkt met spelers uit het veld zoals LEDA, girls go boom, democracy, viernulvier, ... De werkgroep verschilt van de werking van het nightlife council op vlak van doorvoering en uitvoering. Zo is het nightlife council enkel bevoegd om adviezen uit te schrijven en wil men met de werkgroep nachtleven binnen de taskforce grensoverschrijdend gedrag toewerken naar concrete acties.

Zo zijn zij bijvoorbeeld de drijvende kracht achter de sensibiliseringscampagne 'nee is nee' en de strategie van de Gentse feesten. Ze voeren pilootacties uit in de stad, geven gratis vormingen aan horecapersoneel en werken aan een charter over het aanbieden van een safer space binnen jouw club of café en hoe men moet omgaan met grensoverschrijdend gedrag (*Bijlage 12, mondelinge communicatie*).

Stad Antwerpen

In Antwerpen werd er onder leiding van de horecamanager werk gemaakt van het samenbrengen van verschillende spelers in het nachtleven. Er ontstond een intensief overleg tussen de verschillende spelers en er werd een actieplan opgesteld (*Veerman, 2023*). Als reactie op het actieplan werd er een campagne opgericht over grensoverschrijdend gedrag gericht op stadsmedewerkers en horecapersoneel, in samenwerking met de politie en Sensoa. Ze maken werk van een draaiboek voor handelszaken en sensibiliserende affiches. De campagne wilt informatie geven over wat grensoverschrijdend gedrag is, wanneer het strafbaar is en wat je als slachtoffer kan doen tegen de dader. De start van de campagne vond plaats op het grote studenten evenement in het begin van het jaar, waar ze voor het eerst een safe space lanceerde. Een rustige ruimte waar slachtoffers van grensoverschrijdend gedrag rust en hulp kunnen vinden (*Van den Buijs, 2022*).

Andere steden

In Brussel wordt Brussels by Night Federation opgericht. Ze vertegenwoordigen de verschillende spelers in het veld, van de uitbaters van clubs en cafés (horeca) tot de nomaden van de nacht zoals promotors, festivals en collectieven (evenementen). Het BBNF zetelt ook mee in de nachtraad van Brussel. Ze maken structureel overleg binnen de sector mogelijk, net als overleg tussen de sector en de Stad. Daarnaast schrijven ze dus adviezen uit voor Stad Brussel, maar werken ze ook aan het opzetten van concrete acties (Veerman, 2023). Momenteel werken ze aan een project om een care team in te zetten in verschillende clubs, evenementen of cafés in Brussel. Het care team bestaat uit een groep opgeleide vrijwilligers die gedurende het event en de nacht een oogje in het zeil zullen houden en zullen instaan voor het aanpakken van grensoverschrijdend gedrag. Ze zullen ook de huisregels duidelijk verkondigen aan de aanwezigen vanaf de deur. En er wordt in Brussel gewerkt naar de goedkeuring van het uitbreiden van de opleiding 'security' met een onderdeel over grensoverschrijdend gedrag. (Vanpée, 2023).

In Leuven bestond het nachtleven verschillende jaren enkel uit danscafés. Vanuit jongeren en via de stedelijk jeugddienst kon men aanklaarten dat er nood was aan een club in Leuven en nood aan overleg. Het jongerencollectief 'Nachtplan' werd opgericht en deed grondig onderzoek naar de Leuvense clubcultuur en mogelijkheden voor het nachtleven. Na een lange tijd was er dus eindelijk terug overleg tussen de Stad en spelers in het nachtleven (Veerman, 2023). Dankzij Nachtplan is er nu sprake van een grote club in Leuven, genaamd Stelplaats. Er lijkt sinds lange tijd schot te komen in het nachtleven van Leuven. Nachtplan is een bruisend collectief dat niet enkel instaat voor het oprichten van een club en een mogelijkheid tot dans en muziekbeleving. Ze maken ook werk van panelgesprekken en lezingen over de toekomst van de nacht en bijhorende thema's. Net als aandacht voor ontmoeting, kruisbestuiving, jonge artiesten en de Leuvense jongerencultuur (MijnLeuven, z.j.).

Conclusie

De overheid maakt de laatste jaren steeds meer werk van een nachtbeleid en dit met aandacht voor grensoverschrijdend gedrag. Het nachtbeleid komt telkens voor op stedelijk niveau in verschillende vormen. Op Vlaams niveau zien we geen dergelijk overkoepelend nachtbeleid, maar wel aandacht voor seksueel grensoverschrijdend gedrag. De campagne kan ondersteunend werken aangezien men hier grootschalig kan sensibiliseren op Vlaams niveau. We zien wel dat de invulling van seksueel grensoverschrijdend gedrag en de aanpak daarvan verschilt per stad en dus ook niet geheel overeenkomt met de aanpak op Vlaams niveau. Zo spreekt men op stedelijk niveau van de bredere opvatting grensoverschrijdend gedrag. Op Vlaams niveau komt de campagne ook uit justitiële hoek en wordt er naast het slachtoffer ook gefocust op het daadkrachtig bestraffen van de daders. In Antwerpen zien we een soortgelijke visie met aandacht voor wanneer grensoverschrijdend gedrag strafbaar is en wat men als slachtoffer kan doen tegen de dader. In Gent en Brussel werkt men eerder vanuit een welzijnshoek met aandacht voor hulp voor het slachtoffer en preventie. Zo legt Gent de focus op consent of toestemming met ook aandacht voor geseksualiseerd geweld voortkomend uit machtsstructuren waarbij mensen moeten leren omgaan met een 'nee' en wat toestemming is. En is er in Brussel aandacht voor preventie door het willen inzetten van een care team dat toezicht houdt en een aanspreekpunt is.

In het algemeen zien we ook dat de verschillende steden naast elkaar een verschillend beleid uitwerken met daarin een verschillend actieplan. Zo ontstaat een versnipperde uitvoering van een nachtbeleid en grensoverschrijdend gedrag op Vlaams niveau. De verschillende steden werken ook allemaal apart aan een charter of draaiboek voor horecazaken dat vervolgens weer niet uniform zal zijn op Vlaams niveau.

Dankwoord

ssrn

Laura Croonen

LEDA Collective

Barrouw (Blond)

Stad Gent

Nightlife Council

VI.BE

Kaat Quinten

De Funke
Charlatan
Chinastraat
Trix
Kaoka

Searching for Safer Spaces

&

Creating Safer Spaces In Belgium's Nightlife

Text by Sarina Kohnen
Graphic Design by June Osselaer